

Nr 268.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken m. m.; given Stockholms slott den 8 maj 1942.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken;
- 2) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen;
- 3) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

GUSTAF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas, att 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 KAP.**6 §.**

Häradshövding skall riktig dombok hålla, och den själv underskriva. Vid slutet foga han förteckning på de böter, som vid tinget fallit, och huru de fördelta äro. I domboken skola ock alla syner i jorda tvister, med domen där å, införda vara.

6 KAP.**5 §.**

Rådstuvurätts dombok skall skrivas under av alla, som i rätten sitta. Vid domboken skall fogas saköreslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphävas lagen den 26 mars 1915 (nr 61) innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av underrätts dombok, lagen den 18 juni 1926 (nr 338) om insändande till hovrätt av ägodelningsrätts protokoll så ock av protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller av överlantmätare, ävensom Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 10 juli 1765 med föreskrift om uppvisande av Stockholms rådstuvurätts domböcker med mera, Kungl. Maj:ts brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och Kungl. Maj:ts brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 angående böter för ledamöter av rådstuvurätt vid försummelse med insändande av domböcker och protokoll, punkt 26 i Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum med mera samt Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 27 april 1814 angående tillförordnade domares skyldighet att avlämna domböcker och protokoll.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 73 § vattenlagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

11 KAP.

73 §.

Vid vattendomstolens — — — allenast anmärkas.

För varje — — — akten omfattar.

Vid akten — — — upptagna adresser.

Vattenrättssekreteraren skall för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav till Svea hovrätt insända renoverat exemplar av akterna i de ansökningsmål, som avgjorts av vattendomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Renoverat exemplar av akterna i de vattenmål, som avgjorts under år 1941 samt under första halvåret 1942, skall av vattenrättssekreteraren insändas till Svea hovrätt före den 1 oktober 1942.

¹ Senaste lydelse se 1936: 70.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Häri genom förordnas, att 2 § förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 4 § samma förordning skall upphöra att gälla.

2 §.

Renoverat exemplar av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen skall insändas till hovrätten av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Renoverat exemplar av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skall insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav, och i stad av den, som har att föra nämnda protokoll, för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphäves 8 § andra stycket lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

Före den 1 juli 1942 gällande föreskrifter om insändande till hovrätten av protokoll, som angivas i 1 § ovannämnda förordning den 16 juni 1875, samt om ansvar och vite vid underlåtenhet därutinnan skola fortfarande tillämpas beträffande protokoll för tiden före lagens ikraftträdande. Hålles särskilt tingssammanträde, som avses i lagen den 7 maj 1918, efter avslutandet av vårtinget 1942 men före den 1 juli samma år, skola därvid förda äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, vid hittills gällande äventyr, insändas till hovrätten samtidigt med protokollen för vårtinget.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1936: 227.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

21 KAP.

36 §.

Ägodelningsdomaren före — — — i lagfartsboken.

Ägodelningsdomaren skall föra dagbok över till rättens eller ägodelningsdomarens åtgärd inkomna mål samt inom en månad efter varje års slut insända dagboken till justitiekanslersämbetet. Formulär till dagbok fastställles av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse se 1935:236.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 april 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler fråga om *ändrade renovationsbestämmelser* samt anför därvid:

Vissa protokoll och andra handlingar, som upprättas vid underdomstolar, skola renoveras och insändas till hovrätten för att där förvaras. Härigenom kan handlingarnas innehåll bevaras för framtiden, även om original exemplaren hos underdomstolarna gå förlorade genom eldsvåda eller annan förödelse. De insända renovationerna undergå viss granskning i hovrätten, särskilt för kontroll över stämpeluppbörden. Därjämte hämtas vissa statistiska uppgifter ur renovationerna.

Inom justitiedepartementet har verkställts utredning om möjligheterna att påskynda det nuvarande renovationsförfarandet, varvid gällande bestämmelser om renovering underkastats översyn även i vissa andra hänseenden. Utredningens resultat har sammanfattats i en *P. M. angående snabba renovationsförfarande m. m.* (Justitiedepartementets promemorior 1942: 2). Denna promemoria torde få fogas vid protokollet såsom bilaga (*Bilaga A*).

Nuvarande bestämmelser.

Såsom angives i promemorian regleras renovationsförfarandet genom ett flertal olika lagar och författningar. Enligt 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skall varje års *dombok* jämte saköreslängd från häradsrätt och rådhusrätt insändas till hovrätten före Mikael's dag (den 29 september) påföljande år. Renovationsskyldigheten omfattar endast vissa delar av *domboken*. I lagen den 26 mars 1915 innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av underrätts *dombok* stadgas nämligen, att i det exemplar av *domboken*, som skall insändas, böra endast införas mål och ärenden angående ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom eller rätt till servitut, angående ägoskillnad eller delning av jord, angående jordägares rätt över vattnet å hans grund, angående dikning eller annan avledning av vatten ävensom angående arv eller testamenten. Genom kungl. brev till Svea hovrätt

den 10 juli 1765 har Stockholms rådhusrätt befriats från skyldigheten att avlämna domboksrenovation och i stället ålagts att inom den härför stadgade tiden uppvisa originaldomboken i hovrätten.

Beträffande jorrdelningsprotokoll föreskrives i en särskild lag den 18 juni 1926, att vad i lag är stadgat om insändande till hovrätt av underrätts dombok skall ock gälla om ägodelningsrätts protokoll så ock om protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller — i vissa avstyckningsärenden — av överlantmätare.

Vid vattendomstol skola ingivna handlingar samt avskrifter av domstolens protokoll och utslag m. m. i varje mål samlas till en akt. Renovation skall ske av sådan akt i vattenmål jämlikt följande bestämmelser. I fråga om ansökningsmål föreskrives 11 kap. 73 § vattenlagen, att beträffande skyldighet att till Svea hovrätt insända ett exemplar av akten i målet skall vad rörande insändande till hovrätt av underrätts dombok är stadgat äga motsvarande tillämpning. Beträffande stämningssmål samt besvär- och underställningssmål gäller samma regel jämlikt hänvisningar i 81 och 92 §§ av samma kapitel till det nyss återgivna stadgandet.

Om de s. k. småprotokollen meddelas bestämmelser i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden. Enligt 2 § i denna förordning skola inskrivningsdomarens lagfartsprotokoll, inteckningsprotokoll och tomträttsprotokoll insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje halvår inom tre månader efter utgången därav och i stad av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I åtskilliga domsagor och vissa städer hava inskrivningsprotokollen ersatts med aktsystem i enlighet med lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden. Jämlikt 17 § i denna lag skall vad i särskilda författningar finnes stadgat om insändande till hovrätt av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokoll äga motsvarande tillämpning i fråga om dagboken över inskrivningsärenden jämte avskrift av de till grund för inskrivningsansökningarna åberopade handlingarna.

I 2 § av 1875 års förordning lämnas även föreskrifter om renovation av övriga småprotokoll, vilka föras vid underrätt, nämligen förmynderskapsprotokoll, äktenskapsförordsprotokoll och bouppteckningsprotokoll. Dessa skola insändas till hovrätten, å landet av den som hållit tingssammanträde, vid vilket sådant protokoll förts, inom tre månader från tingets avslutande och i stad av rådhusrätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I renovationsexemplaret av förmynderskapsprotokollet behöva vissa slag av ärenden icke införas.

Bland övriga stadganden om renovering av olika handlingar må här anföras 12 § i kungörelsen den 22 juni 1932 med föreskrifter angående tillämpningen av lagen om inteckning i jordbruksinventarier. Där stadgas, att inskrivningsdomaren skall inom tre månader efter utgången av varje kalenderår till hovrätten insända dagboken över inteckningar i jordbruks-

inventarier i huvudskrift eller avskrift. Om något ärende icke förevarit under kalenderåret, skall i stället uppgift härom lämnas.

De flesta nu angivna författningar sakna straffbestämmelser för försummelse i fråga om renovationsskyldighetens fullgörande. Rättegångsbalkens renovationsföreskrifter innehålla visserligen särskilda bötesstraff för sådan försummelse, men dessa straffbestämmelser torde få anses upphävd genom 3 § i promulgationsförordningen till strafflagen. I 2 § av 1875 års förordning angående småprotokoll stadgas, att den som försummar skyldigheten att insända dylikt protokoll skall böta minst en krona 50 öre och högst tre kronor för varje dag protokollen eller något av dem uteblivit, varjämte bland annat meddelas föreskrifter om vitesföreläggande vid dylik försummelse. Samma förordnings 4 § behandlar fördelningen av sådana böter som nu nämnts. Genom kungl. brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och kungl. brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 har förordnats, att då ledamöter av rådhusrätt ådömas böter för försummelse i fråga om insändande av domböcker och protokoll, borgmästare skall betala dubbelt mot rådmän. I de fall, då särskilda straffbestämmelser icke gälla, torde försummelse av renovationsskyldighet falla under de allmänna stadgandena i 25 kap. strafflagen om ansvar för tjänstefel.

Särskilda bestämmelser rörande vikarierande domares befattning med renovationer hava meddelats i punkt 26 av Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum m. m. och kungl. brev till Svea hovrätt den 27 april 1814.

Promemorian.

I promemorian föreslås följande ändringar i de nuvarande renovationsbestämmelserna.

Renoverat exemplar av dombok och jorddelningsprotokoll skall insändas till hovrätten för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Stockholms rådhusrätts dombok, som alltjämt undantages från renovationsskyldigheten, skall framdeles icke heller behöva uppvisas. Beträffande omfattningen av vad som skall renoveras föreslås blott vissa mindre jämkningar i de nuvarande reglerna. Av domboken skall enligt förslaget renoveras mål och ärenden, som röra ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom, rätt till servitut, jordägares rätt över vattnet å hans grund, arv eller testamente. Jorddelningsprotokollen skola fortfarande renoveras i sin helhet. Till dessa protokoll räknas liksom förut ägodelningsrättens och ägodelningsdomarens protokoll ävensom överlantmätarens protokoll över fastställelser å avstyckningar jämlikt 21 kap. 43 § tredje stycket jorddelningslagen. Därjämte skall enligt förslaget renovering ske av länsstyrelsens protokoll eller beslut jämlikt 21 kap. 68 § första stycket jorddelningslagen rörande avstyckningar i städer och vissa andra områden. Insändandet av renovationerna skall ombesörjas för häradsrätt av domhavanden, för rådhusrätt av den som har att föra domboken eller protokollet, för ägodelningsrätt och ägodelningsdomare av den sistnämnde,

för överlantmätaren av denne samt för länsstyrelse av föredraganden i jorddelningsmål.

Från vattendomstol skall renoverat exemplar av akterna i vattensmål, som avgjorts under varje kvartal, insändas till Svea hovrätt av vattensrättssekreteraren inom sex veckor efter kvartalets utgång.

Beträffande renoveringen i inskrivningsärenden skola de regler, som nu äro stadgade för stad, utsträckas att gälla även på landet. Renovationer av lagfarts-, intecknings- och tomtträttsprotokollen eller, där akt-system införts, dagboken över inskrivningsärenden jämte avskrift av de till grund för inskrivningsansökningarna åberopade handlingarna skola alltså insändas till hovrätten av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Renoveringen av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skall på landet verkställas i samma ordning som renoveringen av domboken. Dessa renovationer skola således insändas av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Från rådhusrätt skola nämnda protokoll insändas på samma tider som förut, men renovationskyldigheten skall läggas på den som har att föra protokollen. Förmynderskapsprotokollet skall icke vidare renoveras.

Vad som införts i dagboken över inteckningar i jordbruksinventarier skall av inskrivningsdomaren i avskrift insändas till hovrätten för varje månad inom utgången av nästa månad. Dagboken skall alltså icke vidare få insändas i huvudskrift. Om något ärende icke förevarit under en eller flera månader av samma kalenderår, skall inskrivningsdomaren inom en månad efter årets utgång insända uppgift härom till hovrätten.

Bestämmelserna om särskilda dagaböter vid underlåtenhet att insända vissa renovationer skola upphävas. Alla försummelse i avseende å renovationskyldighetens fullgörande skola bedömas efter strafflagens allmänna bestämmelser om ansvar för tjänstefel.

De nya föreskrifterna skola enligt förslaget träda i kraft den 1 juli 1942. Genom övergångsbestämmelser regleras insändandet av renovationer från tiden före ikraftträdandet.

Vissa äldre bestämmelser skola avskaffas utan att ersättas med nya stadganden. Sålunda föreslås upphävande av de särskilda föreskrifterna om böter för ledamöter av rådhusrätt vid renovationsförsummelse samt om vikarierande domares befattning med renovationer.

I promemorian har slutligen framhållits, att föreskrifter angående renovering med hänsyn till sin beskaffenhet kunna utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning och att de nya bestämmelserna därför böra meddelas i kungörelseform, i den mån de icke lämpligen böra infogas i tidigare lagar.

I enlighet med vad sålunda anförts hava följande författningsutkast upprättats och bifogats promemorian, nämligen utkast till kungörelse angående renovation av underrätts dombok och protokoll i jorddelningsmål, utkast till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångs-

balken, utkast till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen, utkast till lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden samt utkast till kungörelse om ändrad lydelse av 12 § kungörelsen den 22 juni 1932 (nr 282) med föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om in-teckning i jordbruksinventarier.

Remissyttranden.

Över de förslag, som framlagts i promemorian, ha yttranden infor-drats från samtliga *hovrätter, lantmäteristyrelsen, statistiska centralbyrån, vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar, länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs och Västernorrlands län samt överlantmätarna i Stockholms och Östergötlands län*. Göta hovrätt har vid sitt yttrande fogat utlåtande av *advokatfiskalsämbetet* i hovrätten. Därjämte ha yttranden inkommit från *föreningen Sveriges häradshövdingar och styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare*.

I yttrandena har icke någon invändning gjorts mot kravet på ett snab-bare renovationsförfarande överhuvud taget. *Häradshövding-föreningen* har erinrat om att föreningen, såsom i promemorian angivits, tidigare avstyrkt förslag i samma riktning. Med hänsyn särskilt till de öka-de risker för förstöring av handlingar, som uppkommit under nu rådande osäkra förhållanden, föreläge emellertid numera enligt föreningens mening anledning att söka genom påskyndande av renovationerna vinna ökad trygghet för bevarande av ifrågavarande handlingar. Från *statistiska cen-tralbyrån* har framhållits, att ett snabbare renovationsförfarande än det som nu tillämpades skulle vara till väsentligt gagn för den officiella statistiken, enär med en sådan reglering renovationerna från domsagorna skulle komma att tidigare bli tillgängliga för statistisk bearbetning.

Advokatfiskalsämbetet i Göta hovrätt har anfört:

Beträffande den ämbetet åvilande granskningen av renovationer från lantdomstolarna, synes denna i händelse av förslaget antagande otvetydigt komma att i ej ringa mån underlättas och förenklas. Därigenom möjlig-göres, att renovationsgranskningen och stämpelkontrollen kan försiggå mera successivt och lämpligare uppdelas än som med den nu halvårsvis återkom-mande renovationsanhopningen är fallet, ävensom att granskningen kan slutföras inom kortare tidsperioder, räknade från tiden för ärendenas hand-läggning vid underrätterna. Ju kortare tid, som hinner förflyta mellan skattelikviden och stämpelgranskningen, desto större möjlighet förefinnes för efterkommandet av de av granskningen föranledda stämpelkrav.

En snabbare stämpelgranskning är jämväl ägnad att förebygga möjlig-heten för en stämpelförsäljare att för egen fördel utnyttja till honom inbe-talda stämpelmedel.

Även de föreslagna tidsbestämmelserna för olika renova-tioners insändande ha godtagits i flertalet yttranden.

Häradshövdingföreningen, som framställt vissa ändringsförslag, har anfört följande:

Föreningen hade icke något att erinra mot vad i promemorian föreslagits i fråga om tiden för insändande av renovationer av dombok och jorddelningsprotokoll samt äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, d. v. s. att de skola insändas för varje kvartal inom sex veckor efter kvartalets utgång. Vad däremot angår förslaget att renovationen av inskrivningsprotokoll samt dagböcker och handlingar i inskrivningsärenden skola insändas för månad inom utgången av nästa månad, torde någon jämkning vara påkallad. Renovationen av protokollens text sker ofta lämpligast genom avskrivning och icke medelst genomslag. Enligt 16 § förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen är expeditionstiden för inskrivningsärenden regelmässigt fjorton dagar och i särskilda fall tre veckor. Ofta nog föreligger konceptprotokollet utan att justerat förrän omedelbart före expeditionstidens utgång. Enligt förslaget kommer den tid, som står till förfogande för framställande av renovation för en i slutet på en månad infallande inskrivningsdag, att uppgå till endast omkring fjorton dagar och i vissa fall en vecka. Om å en sådan inskrivningsdag handlagts ett stort antal ärenden, torde ibland uppstå svårighet att inom den i promemorian föreslagna tiden medhinna avskrift av konceptprotokollet utan att andra saker, t. ex. utskrift av dombok i vidlyftigare mål, bliva åsidosatta. Detta kan särskilt bliva fallet under sådana tider, då visserligen behovet av skyndsamhet är som störst, men å andra sidan tillgången till arbetskraft ofta kan komma att tryta. Vad i promemorian anföres om den lätthet, varmed renovationerna kunna förfärdigas med genomslag vid maskinskrivning äger i många domsagor icke tillämpning. Emellertid föreligga de anmärkta svårigheterna endast i domsagor, där aktsystem i inskrivningsärenden icke tillämpas. I övriga domsagor däremot föreligger renovationen färdig redan då inskrivningsdagen justerats och någon olägenhet uppstår icke genom att tiden för dess insändande förkortats på sätt som föreslagits. Det kunde därför ifrågasättas om icke lämpligen olika renovations-tider kunde föreskrivas, en kortare för domstolar, där aktsystem införts, och en något längre i fråga om domstolar, vid vilka protokollsystemet i inskrivningsärenden allttjämt tillämpas. Detta synes dock varken erforderligt eller lämpligt. Alltför olikartade liksom alltför korta tidsbestämmelser för expeditionsarbetet i domsagorna verka hindrande för arbetets jämna gång och kan komma att öka personalbehovet. Arbetet måste kunna någorlunda jämnt fördelas under längre tidsperioder, vilket icke blir möjligt, därest ej tillfälle gives att oberoende av en tillfällig anhopning av mål och ärenden låta expeditionsarbetet bedrivas i normal arbetstakt. Från denna synpunkt är den längre av de föreslagna tidsfristerna riktigare avvägd. Även om faran vid dröjsmål med renovationerna i inskrivningsärendena skulle anses utesluta bestämmandet av en enhetlig renovationsperiod för alla mål och ärenden, är dock önskvärt, att den tid, inom vilken renovation för fastställd period skall insändas, bestämmes lika för alla renovationer och ej sättes kortare än sex veckor.

Vad nu anförts äger även tillämpning på renovationen av dagböcker över ärenden rörande inteckning i jordbruksinventarier. Därest vad föreningen anfört om renovationen av lagfarts- och inteckningsärenden vinner beaktande, bör följaktligen samma tidsfrist bestämmas även för denna renovation. Det synes även lämpligast att, för det fall att intet ärende förekommit, uppgift därom lämnas för varje månad för sig och ej, såsom i promemorian föreslagits, först vid årets slut.

Av *hovrätten över Skåne och Blekinge* har förordats, att den frist, inom vilken renovationer för varje period skulle insändas, måtte bestämmas till sex veckor för alla renovationer såväl från häradsrätt som från rådhusrätt. *Hovrätten* har därvid särskilt framhållit följande:

Enligt promemorian skulle renovation av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen insändas å landet för varje kvartal inom utgången av sex veckor därefter och i stad för varje månad inom utgången av nästa månad. Såsom skäl för den för landet föreslagna sexveckorsfristen åberopas bland annat bestämmelserna i 52 och 62 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt. Samma skäl talar för att även för stad stadga en frist om sex veckor för insändande av ifrågavarande protokoll. För länsstyrelserna gäller emellertid enligt kungörelsen den 7 november 1941 skyldighet att inom en månad efter utgången av varje kalenderkvartal till *hovrätten* insända protokoll i ärenden angående gåvoskatt.

Statistiska centralbyrån har hemställt, att häradsrättens äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll skulle insändas till *hovrätten* på samma tid, som för närvarande stadgas beträffande rådhusrätt, d. v. s. för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Förslaget att upphäva skyldigheten att renovera förmynderskapsprotokollet har i samtliga remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I flera yttranden har påyrkats ytterligare begränsningar i renovationsskyldighetens omfattning.

I fråga om domboken har sålunda *häradsövdingföreningen* yttrat:

Det kan icke anses erforderligt att domboken renoveras i den utsträckning hittills skett. Tvister om nyttjanderätt till fast egendom torde endast då fråga är om upplåtelse för längre tid än tio år vara av den framtida vikt, att beträffande dem ett bevarande av dombokens innehåll kan anses mera betydelsefullt än då fråga är om andra ekonomiska värden. I varje fall synes uppenbart, att tvister om hyresrätt till hus eller bostad under kortare tid icke kunna tillmätas sådan särskild betydelse, varom här är fråga. Detsamma torde även gälla mål och ärenden, som röra arv, där icke tvisten tillika gäller fast egendom. För stämpelkontrollen är renovationen i dylika mål utan praktisk betydelse och för tryggnad för framtiden av enskild rätt kan den icke anses mera påkallad än renovation i åtskilliga andra, för den enskilde ofta viktiga mål och ärenden, där sådan förnyelse icke är föreskriven, såsom mål om äktenskaplig börd, faderskap m. fl.

Göta hovrätt har hemställt, att renovationsskyldigheten icke måtte bibehållas för mål och ärenden angående hyra, och *hovrätten över Skåne och Blekinge* har ansett, att renoveringen av protokoll i mål om nyttjanderätt till fast egendom utan olägenhet kunde inskränkas till mål angående beståndet av tomrätt eller annan nyttjanderätt på längre tid.

Beträffande jorddelningsprotokollen har *Svea hovrätt* anført:

Tillräckliga skäl att bibehålla renovationsskyldigheten beträffande protokoll i jorddelningsmål torde föreligga allenast såvitt angår ägodelningsrättsprotokoll i mål som röra äganderätt eller ständig besittningsrätt till jord, servitut, rågång eller annan fastighetsgräns. Bland de skäl som kunna anföras

för en sådan begränsning vill hovrätten framhålla, hurusom förrättningsakt enligt gällande bestämmelser blir föremål för betryggande arkivering på annat håll än protokollet samt att detsamma är händelsen beträffande en avskrift av ägodelningsrättens utslag.

Göta hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge samt *häradshövdingföreningen* ha icke gått fullt så långt i fråga om begränsning av renovations-skyldigheten men ha förklarat, att ägodelningsdomarens protokoll icke behövde renoveras.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna skyldigheten för länsstyrelse att till hovrätt insända renoverade exemplar av länsstyrelsens beslut i jorddelningsmål. Då emellertid dessa beslut nästan undantagslöst hänförde sig till en i ärendet ingiven karta, syntes den med renovationen avsedda nyttan knappast vinnas utan att vid renovationen fogades ett exemplar av den till ärendet hörande kartan. Förslaget borde därför enligt länsstyrelsens mening kompletteras i nu angivet hänseende ävensom särskild föreskrift meddelas därom att vid begäran om fastställelse å avstyckning skulle fogas jämväl för renovation avsedd karta.

En viss begränsning i fråga om renoveringen av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen har påyrkats av *häradshövdingföreningen*, som därvid anförde:

Med hänsyn till stadgandet i 8 kap. 11 § giftermålsbalken att bestyrkt avskrift av äktenskapsförord skall ofördröjligen översändas till den myndighet, som för äktenskapsregistret, är renovation av äktenskapsförordsprotokollet endast av betydelse för kontrollen av stämpelbeläggningen och för sådant ändamål är icke behöfligt att förordet intages i renovationen. Ej heller synes i renovationen av bouppteckningsprotokoll av där intagna lösöreköpskontrakt behöva inflyta mera än som för stämpelgranskningen erfordras. De i kontrakten intagna, ofta mycket långa förteckningarna över den egendom, kontraktet avser, böra få borttransumeras. Även om en dylik partiell begränsning av renovationskyldigheten i allmänhet ej är av praktisk betydelse, enär renovationerna i stor utsträckning verkställas såsom genomslag av protokollsutskriften, bör dock, särskilt med tanke på de ändringar i expeditionslösenförordningens föreskrifter om protokollsutskrifter, som ett avskaffande av sportelsystemet aktualiserar, renovationskyldighet icke formellt givas större omfattning än ändamålet kräver.

I anslutning till frågan om renovationskyldighetens omfattning har *hovrätten över Skåne och Blekinge* vidare yttrat:

Hovrätten vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att fastighetsbokens innehåll svårigen kan fullständigt rekonstrueras med ledning av de renovationshandlingar, som skola insändas från domsagor, i vilka akt-system införts. Vid inskrivningsreformens genomförande övervägdes att införa renovation av fastighetsboken. Denna anordning kom emellertid icke att genomföras på grund av de svårigheter och kostnader, densamma skulle föra med sig. Enligt nu gällande bestämmelser skola renovationerna i inskrivningsärenden omfatta dagboken samt handling, på grund varav lagfart eller inteckning söktes. Skyldighet att renovera handlingar om återbetalning av odlingslån, om utmålning, om exekutiv auktion m. m. föreligger däremot icke. Vidare äro de uppgifter, som skola antecknas i dagboken, så ofullständiga, att

man t. ex. i relaxärenden icke av boken kan sluta sig till beslutets innehåll.

Vad som föreslagits i promemorian beträffande frågan vem renovationsskyldigheten skall åvila har i stort sett icke föranlett några erinringar.

Beträffande renovationer i inskrivningsärenden har emellertid *hovrätten för Övre Norrland* ansett, att det alltjämt borde ankomma på domhavanden att insända dessa renovationer. Därigenom bleve den renovationsskyldige i regel härads hövdingen personligen. Denne utgjorde ju det mest konstanta elementet bland domsagans personal, och honom åvilade i allmänhet renovationsskyldigheten i övrigt. Dock torde skyldighet böra stadgas för envar, som fungerat såsom inskrivningsdomare, att inom viss kort tid, räknad från varje inskrivningsdag, till domhavanden avlämna renovationer för samma inskrivningsdag. Ett sådant stadgande beträffande de praktiskt så viktiga inskrivningsärendena torde emellertid knappast behöva föranleda motsvarande uttryckliga stadganden i fråga om skyldighet att framställa övriga renovationer.

Svea hovrätt, som i ett tidigare uttalande — vilket återgivits i promemorian — förordat bestämmelser rörande skyldighet att framställa renovationer, har förklarat sig alltjämt anse det önskligt, att denna fråga klarlades. Om svårigheter ansåges möta att i författningsväg reglera alla de skiftande fall, som kunde förekomma, torde erforderlig vägledning böra givas i motiveringen, då detta lagärende underställdes riksdagens prövning.

I anslutning till förslaget att upphäva bestämmelsen om dagaböter för viss renovationsförsummelse har *härads hövdingföreningen* erinrat om stadgandet i 21 kap. 36 § andra stycket jorddelningslagen, vari föreskrives skyldighet för ägodelningsdomare att inom en månad efter varje års slut, vid bot av en krona 50 öre för varje dag han uteblir, till justitiekanslersämbetet insända dagboken över till ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens åtgärd inkomna mål. I den mån denna föreskrift ur rättssäkerhetens synpunkt alltjämt kunde anses påkallad, borde enligt föreningens mening i varje fall den särskilda bötesbestämmelsen utgå.

Av *Göta hovrätt* har påpekats, att i det vid promemorian fogade utkastet till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken bibehållits föreskriften i förstnämnda lagrum att härads hövding efter underskrivande av domboken skulle sätta sitt och häradets insegel därhos. Denna föräldrade föreskrift borde enligt hovrättens mening uteslutas.

Härads hövdingföreningen har slutligen ifrågasatt, om icke samtliga hit hörande stadganden rörande renovation av domstolars och domares protokoll, dagböcker och handlingar borde sammanföras i en författning och utfärdas i administrativ ordning. Därigenom skulle större reda och överskådlighet vinnas.

Departements-
chefen.

En allmän översyn av renovationsbestämmelserna är otvivelaktigt påkallad. Dessa bestämmelser, som tillkommit på vitt skilda tider och i olika

sammanhang, uppställa mycket växlande regler för renovationernas insändande. Delvis innehålla de också föråldrade och oklara föreskrifter.

1932 års riksdag anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning, huruvida och på vad sätt lagändring borde komma till stånd i syfte att bereda lättnad i avseende å renovationskyldigheten i inskrivningsärenden. Riksdagen torde härmed ha åsyftat bl. a. en undersökning av möjligheten att inskränka renoveringen i den mån erforderlig säkerhet kunde vinnas för domstolshandlingarnas bevarande genom anordnande av brandfria arkiv hos underdomstolarna. Såsom framhållits i promemorian har emellertid denna fråga kommit i ett nytt läge på grund av den förstörelserisk, som det moderna kriget medför. Även arkivlokaler, som bereda säkerhet mot vanliga eldsvådor, lämna endast undantagsvis ett tillfredsställande skydd mot bombnedslag.

Framst av detta skäl har i promemorian förordats, att renovationskyldigheten i stort sett skulle bibehållas och att ett väsentligt snabbare renovationsförfarande skulle föreskrivas i fråga om de handlingar, som enligt nuvarande bestämmelser renoveras i långsam takt. Det har vidare i promemorian påpekats, att ett snabbare renovationsförfarande skulle vara till gagn för den kontroll över stämpeluppbörden och den insamling av statistiska uppgifter, vartill material erhålles ur de till hovrätterna insända renovationshandlingarna.

Förslaget att påskynda renovationsförfarandet har i samtliga remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Jag finner också önskvärt, att en sådan reform genomföres.

Enligt förslaget skulle i stort sett två serier av renovationstider förekomma. För dombok, jorddelningsprotokoll, akter i vattenmål samt häradsrätternas äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll har föreslagits, att renovationerna skulle insändas för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Inskrivningsärendena skulle såväl på landet som i stad renoveras för varje månad och insändas inom en månad därefter. Sistnämnda tider skulle även gälla i fråga om de olika slagen av inteckningar i lös egendom. Någon ändring har ej föreslagits beträffande rådhusrätternas äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, vilka redan nu insändas månadsvis med en respittid om en månad.

Vid bestämmandet av renovationstiderna måste en avvägning göras mellan intresset av ett snabbt förfarande och angelägenheten att ej förrycka arbetets jämna gång hos underdomstolarna. Härvid finns naturligtvis utrymme för olika uppfattningar. De föreslagna tidsbestämmelserna ha emellertid godtagits i flertalet yttranden och synas innebära en skälig avvägning. De korta tider som förordats för renovationer i inskrivningsärenden äro motiverade därav, att bevarandet av dessa handlingar är av särskilt stor betydelse. Såsom närmare utvecklats i promemorian torde också ett ganska snabbt renovationsförfarande kunna genomföras i inskrivningsärenden utan större praktiska svårigheter. Förslaget medför, att två olika renovationstider skola iakttagas vid samma underdomstol. Detta synes dock ej behöva vålla några egentliga olägenheter, helst om skyldigheten att in-

sända renovationer i inskrivningsärenden skiljes från ansvaret för övriga renovationers insändande och lägges på inskrivningsdomaren.

I fråga om renovationssskyldighetens omfattning synes det möjligt att i viss utsträckning tillgodose det av riksdagen beaktade önskemålet om lättnad i renovationsbördan. I promemorian har föreslagits, att förmynderskapsprotokollet icke vidare skall renoveras, och detta förslag, som icke mött några erinringar, torde böra genomföras. Även beträffande vissa andra handlingar synes en begränsning av renovationssskyldigheten vara möjlig, såsom framhållits i flera remissyttranden.

Vad först angår domboken torde det icke vara nödvändigt att renovera handlingarna i hyresmål. I övrigt synes försiktigheten bjuda, att domboksrenoveringen, som redan nu är av ganska obetydlig omfattning, bibehålles i den föreslagna utsträckningen.

Av jorddelningsprotokollen torde ägodelningsdomarens protokoll utan större fara kunna uteslutas från renoveringen. Den del av innehållet i detta protokoll, som är av egentlig betydelse för framtiden, nämligen ägodelningsdomarens beslut om fastställelse å förrättningar eller sammanläggning av fastigheter, redovisas nämligen i allmänhet genom bevis på kartor och handlingar, som lämnas till förvar hos annan myndighet, nämligen överlantmätaren. Om utgången av sammanläggningsärenden skall ägodelningsdomaren dessutom lämna överlantmätaren skriftlig underrättelse. Vad här sagts om ägodelningsdomarens verksamhet såsom fastställelsemyndighet äger också tillämpning i fråga om länsstyrelsens befattning med avstyckningsförrättningar. I de fall, då överlantmätaren meddelar fastställelse å sådana förrättningar, redovisas beslutens väsentliga innehåll i fastighetsregistret, varav utdrag tillställas domhavanden. Även i dessa fall torde renovationssskyldigheten därför kunna bortfalla.

Beträffande ägodelningsrättens protokoll möter det större betänkligheter att begränsa renovationssskyldigheten. Svea hovrätt har föreslagit, att renovering av detta protokoll skulle ske endast i sådana mål, som röra äganderätt eller ständig besittningsrätt till jord, servitut, rågång eller annan fastighetsgräns. Även i andra jorddelningsmål än de nu angivna är det emellertid vanligt, att i ägodelningsrättens protokoll intagas handlingar och utredningar av betydelse för senare rättsförhållanden. På grund härav synes det lämpligt att bibehålla renoveringen av detta protokoll i dess helhet.

Häradshövdingföreningen har föreslagit, att vissa delar av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skulle uteslutas från renoveringen. Då emellertid, såsom föreningen också framhållit, dessa renovationer bruka framställas med genomslag vid maskinskrivning, skulle en sådan partiell begränsning av renovationssskyldigheten knappast medföra några egentliga fördelar.

De i promemorian föreslagna reglerna om vem som skall insända renovationshandlingarna i olika fall torde få anses lämpliga. Svea hovrätt har hemställt om vägledande uttalande beträffande skyldigheten att framställa dessa handlingar. Såsom hovrätten därvid framhållit, kunna skiftande fall tänkas, men i praktiken torde det i regel icke behöva möta några svårigheter

att avgöra, vilken eller vilka tjänstemän som skola bära ansvaret, då framställandet av en renovationshandling försummats. Hänsyn måste härvid tagas till det bruk som råder vid domstolen. I regel torde ansvaret få anses åvila den som svarar för originalprotokollets uppsättande. Vid häradsrätt lärer domhavanden anses skyldig att med lämpliga mellanrum hålla sig under rättad om expeditionsarbetets gång, och en liknande skyldighet torde få anses åvila en ordinarie inskrivningsdomare i förhållande till sina vikarier.

Bestämmelsen om dagaböter vid försummelse att insända renovationer i småprotokollsärenden torde böra upphävas såsom förordats i promemorian. I enlighet med häradshövdingföreningens hemställan synes motsvarande bestämmelse i 21 kap. 36 § jorddelningslagen beträffande ägodelningsdomarens dagbok även böra avskaffas i detta sammanhang.

Såsom Göta hovrätt framhållit, torde det vara lämpligt att vid ändring av 2 kap. 6 § rättegångsbalken borttaga det föråldrade stadgandet, att härads- hövding efter underskrivande av domboken skall sätta »sitt och häradets in- segel därhos».

I de hänseenden, som icke berörts i det föregående, synas de i promemo- rian framlagda förslagen kunna godtagas.

Såsom framhållits i promemorian torde renovationsbestämmelser med hän- syn till sin beskaffenhet kunna utfärdas i administrativ ordning. Härads- hövdingföreningen har ifrågasatt, om icke samtliga hithörande stadganden av praktiska skäl borde sammanföras i en kungörelse. Detta skulle dock kräva ändringar i flera författningar som eljest ej beröras. Det synes därför lämp- ligast att icke gå längre i fråga om att sammanslå olika renovationsförfatt- ningar än vad som föreslagits i promemorian.

I enlighet med det anförda ha författningsförslag upprättats inom justitie- departementet. Riksdagens medverkan erfordras beträffande förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken;
- 2) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen;
- 3) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regerings- formen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Thore Wisén.

¹ Denna bilaga, som är likalydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 7 maj 1942.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden FORSSMAN,
BELLINDER,
regeringsrådet LUNDEVALL,
justitierådet STERZEL.

Enligt lagrådet den 5 maj 1942 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 april 1942, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken;
- 2) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen;
- 3) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av hovrättsassessorerna H. Zetterberg.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler lagrådets den 7 maj 1942 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 30 april samma år remitterade förslagen till

- 1) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken;
- 2) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen;
- 3) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Föredraganden hemställer, att nämnda förslag, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sigrid Linders.

JUSTITIEDEPARTEMENTETS PROMEMORIOR 1942: 2**P. M.****angående snabbare renovationsförfarande m. m.****Gällande rätt.**

Renovationsförfarandet regleras genom ett flertal olika lagar och författningar. Enligt 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skall varje års *dombok* jämte saköreslängd från häradsrätt och rådhusrätt insändas till hovrätten före Mikael's dag (den 29 september) påföljande år. Renovationskyldigheten omfattar endast vissa delar av domboken. I lagen den 26 mars 1915 innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av underretts *dombok* stadgas nämligen, att i det exemplar av domboken, som skall insändas, böra endast införas mål och ärenden angående ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom eller rätt till servitut, angående ägoskillnad eller delning av jord, angående jordägares rätt över vattnet å hans grund, angående dikning eller annan avledning av vatten ävensom angående arv eller testamenten. Vidare föreskrives i samma lag, att i berörda exemplar av domboken skall intagas jämväl protokoll vid syn i mål eller ärende, som ovan sagts, även om synen ej hållits under ordinarie ting.

Genom Kungl. brev till Svea hovrätt den 10 juli 1765 har Stockholms rådhusrätt befriats från skyldigheten att avlämna *domboksrenovation* och i stället ålagts att inom den härför stadgade tiden uppvisa originaldomboken i hovrätten. Denna särbestämmelse gäller icke beträffande andra protokoll än domboken.

I punkt 26 av Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum m. m. föreskrives, att underdomares vikarier skola inom midsommaren det nästföljande året, efter det deras förrättningar äro verkställda avlämna till ordinarie domaren såväl konceptdomboken som det exemplar därav, vilket denne bör insända till hovrätten. Därjämte lämnas föreskrifter för det fall, att en vikarie ingivit renovationen direkt till hovrätten m. m. I Kungl. brev till Svea hovrätt den 27 april 1814, kunggjort genom hovrättens universal den 26 maj samma år, hava tillförordnade domare ålagts att direkt till hovrätten insända de av dem författade *domböckerna*, då dessa innehålla hel årgång av underdomstolens protokoll, men, om de blott innefatta någon del därav, avlämna dem till ordinarie domaren i enlighet med föreskriften i 1807 års förklaring.

Beträffande *jorddelningsprotokoll* föreskrives i en lag den 18 juni 1926, att vad i lag är stadgat om insändande till hovrätt av underrätts dombok skall ock gälla om ägodelningsrätts protokoll så ock om protokoll i mål eller ärende som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller — i vissa avstyckningsärenden — av överlantmätare.

Vid vattendomstol skola ingivna handlingar samt avskrifter av domstolens protokoll och utslag m. m. i varje mål samlas till en akt. Renovation skall ske av sådan *akt i vattenmål* jämlikt följande bestämmelser. I fråga om ansökningsmål föreskriver 11 kap. 73 § vattenlagen, att beträffande skyldighet att till Svea hovrätt insända ett exemplar av akten i målet skall vad rörande insändande till hovrätt av underrätts dombok är stadgat äga motsvarande tillämpning. Beträffande stämningssmål samt besvärs- och underställningsmål gäller samma regel jämlikt hänvisningar i 81 och 92 §§ av samma kapitel till det nyss återgivna stadgandet. Den *vattenbok*, som föres vid varje vattendomstol, skall i vissa delar renoveras enligt Kungl. förordningen den 31 december 1921 om vattenbokens inrättande och förande 18—20, 26, 28 och 31 §§. Sådan renovation skall insändas till vattenöverdomstolen omedelbart efter varje inskrivning i vattenboken.

Om de s. k. småprotokollen meddelas bestämmelser i Kungl. förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden. Enligt 2 § i denna förordning skola inskrivningsdomarens *lagfartsprotokoll*, *in-teckningsprotokoll* och *tomträttsprotokoll* insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje halvår inom tre månader efter utgången därav, och i stad av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I åtskilliga domsagor och vissa städer hava inskrivningsprotokollen ersatts med ett aktsystem i enlighet med lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden. Jämlikt 17 § i denna lag skall vad i särskilda författningar finnes stadgat om insändande till hovrätt av lagfarts-, in-tecknings- och tomträttsprotokoll äga motsvarande tillämpning i fråga om *dagboken över inskrivningsärenden* jämte avskrift av de till grund för inskrivningsansökningarna åberopade *handlingarna*. En särskild bestämmelse rörande in-teckningsprotokoll finnes i den ovan omnämnda punkt 26 av Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum m. m. Där föreskrives, att extra domare, som ansvarar för dessa protokolls behöriga insändande till hovrätten, bör avlämna konceptprotokollen till ordinarie domaren inom sex veckor efter det han slutat den honom uppdragna särskilda förrättningen.

I den förut angivna 2 § av 1875 års förordning lämnas även föreskrifter om renovation av övriga småprotokoll, vilka föras vid underrätt, nämligen *förmynderskapsprotokoll*, *äktenskapsförordsprotokoll* och *boupptäckningsprotokoll*. Dessa skola insändas till hovrätten, å landet av den som hållit tingssammanträde, vid vilket sådant protokoll förts, inom tre månader från tingets avslutande, och i stad av rådhusrätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I renovationsexemplaret av förmynderskaps-

protokollet skola endast införas ärenden som angå inskrivning av förmynderskap eller godmanskap, anteckning att förmynderskap innehaves av den, som på grund av lag är förmyndare, eller förordnande eller entledigande av förmyndare eller god man samt ärenden vilka röra tillstånd till åtgärd beträffande fast egendom. En bestämmelse av intresse i detta sammanhang finnes även i 8 § lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingsammansåttnaderna för handläggning av vissa mål och ärenden. Där stadgas, att i tingslag, varest sådanaammansåttnaderna hållas mellan de lagtima tingen, renovationer av de vid dessaammansåttnaderna förda småprotokollen skola insändas samtidigt med protokollen för nästföljande lagtima ting. Efter inskrivningsreformens genomförande har detta stadgande betydelse endast för nu ifrågakommande småprotokoll.

Förfarandet vid förlagsinteckning, inteckning i jordbruksinventarier och inteckning i fartyg är grundat på aktsystem. I 10 § Kungl. kungörelsen den 12 juni 1936 med föreskrifter angående tillämpningen av förordningen angående förlagsinteckning stadgas, att inskrivningsdomare skall för varje månad inom utgången av nästa månad därefter till hovrätten insända avskrift av vad i *dagboken över förlagsinteckningar* blivit infört ävensom avskrift av de *handlingar* på grund av vilka sådan inteckning söktes. Enligt 12 § Kungl. kungörelsen den 22 juni 1932 med föreskrifter angående tillämpningen av lagen om inteckning i jordbruksinventarier åligger det inskrivningsdomaren att inom tre månader efter utgången av varje kalenderår till hovrätten insända *dagboken över inteckningar i jordbruksinventarier* i huvudskrift eller avskrift. Har något sådant ärende icke förevarit under kalenderåret, lämnas i stället uppgift härom. I 7 § Kungl. kungörelsen den 12 juni 1936 med föreskrifter angående tillämpningen av lagen om inteckning i fartyg stadgas, att den inskrivningsdomare vid Stockholms rådhusrätt, som handlägger dylika ärenden från hela riket, skall för varje månad inom utgången av nästa månad därefter till hovrätten insända avskrift av vad i *dagboken över inteckningar i fartyg* blivit infört ävensom avskrift av de *handlingar* på grund av vilka dylik inteckning söktes.¹

De flesta nu angivna författningar sakna straffbestämmelser för försummelse i fråga om renovationsskyldighetens fullgörande. I rättegångsbalkens renovationsföreskrifter stadgas visserligen särskilda bötesstraff för sådan försummelse, men dessa straffbestämmelser torde få anses upphävida genom 3 § i promulgationsförordningen till den nuvarande strafflagen. I 2 § av 1875 års förordning angående småprotokoll stadgas, att den som försummar skyldighet att insända dylikt protokoll skall böta minst en krona 50 öre och högst tre kronor för varje dag protokollen eller något av dem uteblivit, varjämte bland annat meddelas föreskrifter om vitesföreläggande vid dylik försum-

¹ Utöver de i texten angivna renovationsbestämmelserna finnas vissa andra likartade föreskrifter, som emellertid äro av mindre intresse i detta sammanhang. Hit höra stadgandena om renovation av *domkapitels dombok* (Kungl. cirkulärbrev till konsistorierna den 7 december 1787, 9 §), om renovation av *konsulardomares och konsularrätts protokoll och utslag* (lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion 61 §) samt om insändande av *ågodelningsdomares dagbok* till justitiekanslersämbetet (jorddelningslagen 21 kap. 36 §).

melse. Samma förordnings 4 § behandlar fördelningen av sådana böter som nu nämnts. Genom Kungl. brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och Kungl. brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 har förordnats, att då ledamöter av rådhusrätt ådömas böter för försummelse i fråga om insändande av domböcker och protokoll, borgmästare skall betala dubbelt mot rådman. I de fall, då särskilda straffbestämmelser icke gälla, torde försummelse av renovationsskyldighet falla under de allmänna stadgandena i 25 kap. strafflagen om ansvar för tjänstefel.

Över de ovan angivna renovationstiderna har för överskådlighetens skull upprättats följande sammanställning.

Tabell över gällande renovationstider.

Handling som skall renoveras	Period för vilken renovation skall ske	Tid (efter periodens slut) inom vilken handling skall insändas
Dombok (delvis)	1 år	nära 9 månader
Jorddelningsprotokoll	» »	» » »
Akter i vattenmål	» »	» » »
Vattenbok (delvis)	varje inskrivning	omedelbart
Lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokoll respektive dagbok över inskrivningsärenden jämte handlingar		
på landet	½ år	3 månader
i stad	1 månad	1 månad
Förmyndarskapsprotokoll (delvis) samt äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll		
på landet	tingsammanskrifning	3 månader
i stad	1 månad	1 månad
Dagbok över förlagsinteckningar jämte handlingar ..	» »	» »
Dagbok över inteckningar i jordbruksinventarier	1 år	3 månader
Dagbok över inteckningar i fartyg jämte handlingar	1 månad	1 månad

Tidigare utredningar och förslag.

I samband med inskrivningsreformen var frågan om renoveringen i lagfarts- och inteckningsärenden föremål för behandling. Därvid tillkom den i redogörelsen för gällande rätt omnämnda föreskriften, att i sådana fall, där lagfarts- och inteckningsprotokollen ersatts med aktsystem, renoveringen skall avse dagboken över inskrivningsärenden jämte avskrift av ansökningshandlingarna.

I det av tillkallade *sakkunniga* avgivna betänkande, som låg till grund för inskrivningsreformen (S. O. U. 1930: 29), föreslogs ett allmänt införande av aktsystem i lagfarts- och inteckningsärenden med fastighetsboken som

underlag för själva inskrivningen i stället för protokollen. Beträffande renovationsförfarandet anförde de sakkunniga bl. a. följande (s. 62 f. och 106). På grund av fastighetsbokens förändrade ställning måste renovationen i främsta rummet avse denna bok. Det för renovationen avsedda utdraget av fastighetsboken skulle åtföljas av en avskrift av den handling, på grund varav lagfart eller inteckning sökts. Med hänsyn till stämpelkontrollen måste även dagboken renoveras. Av renovationen måste tydligen dagboken översändas till hovrätten. I fråga om fastighetsboken och de återopade handlingarna vore däremot en annan anordning att föredraga. Det ville synas som om dessa renovationer skulle få en verkligt praktisk användning, därest desamma överlämnades till länens lantmäterikontor. Därigenom skulle jordregistermyndigheten erhålla ett för densamma värdefullt jämförelsematerial, samtidigt som allmänheten kunde beredas fördelen av att i samma lokal kunna jämföra inskrivningarna med skiftesakterna. För hovrätternas vidkommande syntes något egentligt behov av dessa renovationer icke föreligga; stämpelgranskningen kunde utan olägenhet utföras utan att de grundläggande handlingarna vore omedelbart tillgängliga; i förekommande fall kunde man tydligen — såsom nu skedde med bouppteckningar — särskilt rekvirera den handling som vore av intresse. Genom renovation av fastighetsboken erhöles möjlighet att, om densamma genom ildsolycka eller annorledes förstördes, rekonstruera densamma på så sätt, att den nya boken återgäve inskrivningarna med exakt samma ordalydelse som i den gamla boken.

Med anledning av vad sålunda anförts upptogs följande bestämmelser i de sakkunnigas förslag till lag om handläggning av inskrivningsärenden 19 och 21 §§. Inskrivningsdomaren skulle för varje månad inom nästa månads utgång till hovrätten insända utdrag av vad i dagboken och till länets lantmäterikontor av vad i fastighetsboken under månaden införts. Handling, på grund varav lagfart eller inteckning sökts, skulle vid ingivandet vara åtföljd av två avskrifter. Den ena skulle översändas till lantmäterikontoret samtidigt med utdraget av fastighetsboken, och den andra skulle bevaras av inskrivningsdomaren.

I remissyttrandena blevo dessa bestämmelser föremål för delade meningar. Förslaget att viss del av renovationen skulle insändas till lantmäterikontoren tillstyrktes av *lantmäteristyrelsen* och flertalet *överlantmätare* men avstyrktes av *hovrätterna*, flertalet *domhavande*, *föreningen Sveriges härads hövdingar* och *fastighetsregisterkommissionen*.

Efter remissen upprättades inom *justitiedepartementet* ett förslag till lag med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden, vilket remitterades till lagrådet och sedermera med vissa ändringar förelades 1932 års riksdag i proposition nr 108. Enligt departementsförslaget skulle aktsystem tillämpas endast beträffande de underdomstolar, för vilka Kungl. Maj:t meddelat förordnande härom. På så sätt reglerades också denna fråga vid lagens slutliga utformning. Då departementsförslaget remitterades till lagrådet, anlade föredragande *departementschefen* följande synpunkter på renovationsförfarandet (s. 63). De sakkunnigas förslag, att utdrag av fas-

tighetsboken skulle insändas till lantmäterikontoret och där förvaras, torde medföra ej obetydliga svårigheter och kostnader. I betraktande därav ansåge sig departementschefen icke böra förorda en dylik anordning, även om den i vissa hänseenden skulle varit till fördel för lantmäterikontorens verksamhet. Därest fastighetsboken i något fall skulle genom brand eller eljest förstöras, torde densamma kunna rekonstrueras med ledning av dagboken, helst om avskrifter av fånges- och inteckningshandlingar fogades vid dagboken, då densamma insändes till hovrätten. Med hänsyn därtill att åtskilliga domstolar, där aktsystemet kunde komma att tillämpas, torde kunna på ett betryggande sätt sörja för brandsäker förvaring av akter och fastighetsböcker, hade departementschefen ansett sig böra föreslå, att Kungl. Maj:t i dylika fall skulle äga befogenhet att medgiva eftergift från renovationsskyldigheten, såsom t. ex. från insändandet av handlingsavskrift.

Enligt det till lagrådet remitterade förslaget skulle någon förändring i de tidigare gällande renovationsbestämmelserna icke vidtagas beträffande de domstolar, där protokoll alltjämt skulle föras. Där åter aktsystemet skulle tillämpas, skulle enligt lagförslagets 16 § dagboken jämte ansökningshandlingarna renoveras efter samma regler som protokollen, där ej Konungen med hänsyn till fastighetsböckers och akters betryggande förvaring funne eftergift kunna medgivas beträffande viss domsaga eller stad.

Rörande denna bestämmelse yttrade *lagrådet* följande (s. 81). Handling, på grund varav lagfart eller inteckning sökts, skulle enligt lagförslaget vid ingivandet vara åtföljd av två avskrifter. Den ena vore avsedd just för renovationen. Befrielse från skyldigheten att renovera dylik handling torde därför ej innefatta någon avsevärd förmån för inskrivningsdomaren. Visserligen vore det måhända ej uteslutet, att med stöd av en bestämmelse om tillämpningsföreskrifter det omförmälda stadgandet skulle för det fall, om vilket vore fråga, kunna modifieras sålunda, att blott en enda avskrift av handlingen behövde ingivas; men någon större lättnad för inskrivningssökanden syntes dock en sådan anordning ej innebära. I allt fall torde de skäl, som talade emot ett dispenserande från renovationsskyldigheten, vara vida övervägande. Det torde vara förenat med stora svårigheter att avgöra, huruvida ett domstolsarkiv verkligen vore fullt brandsäkert. Brand kunde dessutom uppkomma, då böcker och akter vore uttagna ur arkivet för användning å kansliet. Åverkan kunde göras å en enskild bok eller akt av person, som på ett eller annat sätt fått den i sin hand. Och i utlandet saknades icke exempel därpå, att ett helt arkiv blivit uppsåtligt förstört. Det vore därför av stor betydelse, att även om förvaringssäkerheten å de centrala uppsamlingsställena för renovationer ej skulle väsentligt överstiga den säkerhet domstolsarkivet erbjöde, material för upprättande av ny fastighetsbok dock funnes förvarat å två ställen. På grund av det anförda hemställde lagrådet, att den i förevarande paragraf införda bestämmelsen om dispensrätt måtte uteslutas.

Denna hemställan följdes i det lagförslag, som avläts till riksdagen. *De-*

partementschefen yttrade därvid (s. 83 f.), att vad som föranlett förslaget om dispensrätt huvudsakligen varit den lättnad i fråga om arkivvården, som därigenom skulle beredas hovrätterna. Det hade uppenbarligen avsetts, att bestämmelsen skulle få tillämpning endast vid de domstolar, där arkivförhållandena ur brandsäkerhetssynpunkt vore fullt betryggande, såsom vid Stockholms rådhusrätt, som redan nu vore befriad från domboksrenovation. Med hänsyn till vad lagrådet anfört hade *partementschefen* dock ansett sig icke böra vidhålla, att bestämmelse om ifrågasvarande eftergift upptoges i lagstiftningen. Sedan aktsystemet någon tid prövats och erfarenhet vunnits om de anordningar, som därvid kunde komma i tillämpning, borde frågan upptagas till förnyat övervägande.

Första lagutskottet förklarade i sitt utlåtande nr 32 (s. 35), att utskottet icke ville föreslå, att någon ändring gjordes i propositionens förslag rörande renovation. Emellertid erinrade utskottet därom, att renovationsskyldigheten — vare sig protokolls- eller aktsystem tillämpades — alltjämt komme att vålla ett icke ringa besvär samt draga rätt avsevärda kostnader för det allmänna. Utskottet ville därför ifrågasätta, huruvida det icke vore möjligt att utan uppgivande av trygghetskravet anordna renovationen på ett enklare och billigare sätt. Frågan därom — som emellertid delvis sammanhänge med det ännu olösta lagstiftningsspörsmålet rörande domstolarnas arkivförhållanden — syntes utskottet vara värd en särskild utredning.

På hemställan av utskottet beslöt *riksdagen* i skrivelse den 12 maj 1932, nr 206, anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida och på vad sätt lagändring borde komma till stånd i syfte att bereda lättnad i avseende å renovationsskyldigheten i inskrivningsärenden.

Den fråga, som framfördes genom denna riksdagens hemställan, är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 27 juni 1933, nr 374, behandlade *riksdagen* frågan om redovisning i riksstaten av vissa anslag. Med utgångspunkt från att den årliga avkastningen av arvs- och gåvobeskattningen skulle bindas för återbetalning av vissa lån, förklarade riksdagen därvid, att en beräkning av ifrågasvarande skatteintäkt borde göras efter varje budgetårs utgång. Denna riksdagsskrivelse gav upphov till utredningar, som äro av intresse i här föreliggande sammanhang. Huvudparten av arvsskattebeloppen redovisas nämligen i sådana handlingar som renoveras, och frågan om renovationsförfarandet blev därför föremål för vissa överväganden.

På uppdrag av Kungl. Maj:t avgav *Svea hovrätt* den 10 juli 1933 ett utlåtande om vilka åtgärder som erfordrades för den av riksdagen avsedda anordningen. Däri framlade hovrätten följande synpunkter på renovationsfrågan. Enligt då gällande bestämmelser skulle renovationer av samtliga småprotokoll insändas, så vitt anginge häradsrätt inom tre månader från varje tings avslutande, och beträffande rådhusrätt för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. För att det statistiska material, som grundades på uppgifter i protokollen från domsagorna, skulle kunna föreligga i tillräckligt

god tid för att användas i budgetredovisningen, erfordrades antingen ändring beträffande den tid, inom vilken de renovationer, som här vore av betydelse, skulle insändas, eller ock särskilda bestämmelser om de erforderliga uppgifternas skyndsammare tillhandahållande i annan ordning. Övervägande skäl syntes tala för det förstnämnda alternativet. Hovrätten funne sig emellertid icke kunna förorda, att särskilda avvikande bestämmelser meddelades beträffande renovationsskyldighetens fullgörande i en viss del. Skulle man slå in på denna väg, bleve det nödvändigt att upptaga frågan om denna skyldighet till skärskådande i hela dess vidd. Åtskilliga skäl talade även för att så skedde. Gällande bestämmelser vore i vissa delar oklara. Med hänsyn till numera allmänt tillämpade metoder för renovationernas framställande kunde dessa utan svårighet insändas i raskare takt än gällande författningar föreskrev. Även frånsett den större säkerhet, särskilt mot brandrisk, som däri genom vunnes, vore en sådan större snabbhet i vissa hänseenden av betydelse för rättsvården. När exempelvis advokatfiskalen uppdragade ett fall, där skatt uttagits utan laga skäl eller med för högt belopp, vore under nuvarande förhållanden den frist ofta redan utlupen, inom vilken den enskilde hade att söka skatterestitution. Den begränsade tid, som stått hovrätten till buds för besvarande av remissen, hade så mycket mindre medgivit en allsidig utredning av frågan om en allmän revision av reglerna angående renovationers insändande, som en sådan utredning förutsatte, att underrätternas erfarenheter inhämtades. På grund av vad sålunda anförts föreslog hovrätten bland annat, att utredning måtte verkställas angående behovet av ändrade bestämmelser om renovation av småprotokoll och vissa andra handlingar eller, om sådan utredning ansåges icke böra äga rum, att beträffande domsagorna föreskrift måtte meddelas om skyldighet att årligen inom viss tid insända de för ifrågakomna statistik erforderliga uppgifterna.

Med anledning av Svea hovrätts utlåtande utarbetades inom *justitiedepartementet* en den 20 november 1933 dagtecknad promemoria angående ändrade bestämmelser i fråga om tiden för insändande från domsagorna till hovrätt av småprotokoll och vissa andra handlingar. I denna promemoria anfördes bland annat följande. Det förefölle lämpligast, att behovet av en snabbare beräkning av ifrågakomna skatteintäkter tillgodosåges genom lagstiftning om förkortning av tiden för renovationers insändande från domsagorna. En dylik åtgärd syntes emellertid icke böra begränsas till att allenast avse bouppteckningsprotokollet, vari arvsskatterna huvudsakligen redovisades. Vad anginge tomträtts-, äktenskapsförords- och förmynderskapsprotokollen torde det ur synpunkten av likformighet vara önskvärt, att renovationsfristen bleve densamma som beträffande bouppteckningsprotokollet. I fråga om lagfarts- och inteckningsprotokollen framträdde jämväl andra synpunkter. Då lagfarts- och inteckningsärendena ej längre handlades av rätten utan av inskrivningsdomaren å särskilda inskrivningsdagar, torde det i viss mån framstå såsom en oegentlighet, att renovationsfristen alltjämt räknades från tingets avslutande. Det syntes vara naturligast och lämpligast att renoveringen i dessa fall hänfördes till bestämda kalenderperioder. Såsom Svea hovrätt framhållit,

torde en förkortning av renovationsfristen även ur rättssäkerhetens synpunkt innebära en viss fördel. Med hänsyn till att de för statistiken erforderliga uppgifterna om skattebelopp borde vara tillgängliga i mitten av augusti skulle det ligga närmast till hands att föreskriva, att renovationerna skulle insändas från domsagorna inom sex veckor efter utgången av varje halvår. En dylik förkortning av renovationsfristen behövde icke medföra någon nämnvärd olägenhet i kansliarbetet. Erfarenheten torde giva vid handen, att redan under nuvarande förhållanden renovationerna merendels inkomme inom nysnämnda tid. Vad särskilt anginge lagfarts- och inteckningsprotokollen, vilka upptog det ojämförligt största antalet ärenden, torde i flertalet domsagor renovationen erhållas genom duplicering vid konceptprotokollets uppsättande och vid sådant förhållande icke kräva något mera betydande extra arbete. Och även i domsagor, där denna arbetsmetod ej tillämpades, syntes dock, icke minst med hänsyn till de förenklingar i skrivarbetet, som vidtagits i följd av inskrivningsreformen, förhållandena möjliggöra en förkortning av renovationsfristen i nu avsedd omfattning. En förändring av renovationsbestämmelsen på sätt, som nu blivit ifrågasatt, skulle medföra att ärenden, som handlades å särskilt sammanträde för vårtingets avslutande, vid renovationen vanligen komme att sammanföras med ärenden från nästföljande höstting. Detta förhållande syntes emellertid icke giva upphov till särskilda praktiska olägenheter.

I enlighet med nu angivna grunder upprättades inom justitiedepartementet ett vid promemorian fogat utkast till lag om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 16 juni 1875 angående småprotokoll. Enligt lagförslaget skulle dessa protokoll insändas till hovrätten å landet av den som hållit ting, tingsammanträde eller inskrivningsdag, därvid sådant protokoll förts, för varje halvår inom sex veckor efter utgången därav och i stad av rådhusrätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Detta förslag föranledde emellertid icke någon lagändring. Behovet att erhalla uppgifter rörande ifrågakomna skatteintäkter på ett tidigare stadium än förut tillgodosågs i stället genom en den 30 juni 1934 utfärdad kungörelse (nr 438) angående avlämnande av vissa uppgifter om erlagd arvs- och gåvoskatt. I denna kungörelse stadgades bland annat skyldighet för domhavande att avlämna dylika uppgifter till statistiska centralbyrån före den 1 augusti varje år. Dock fritogs domhavanden från nämnda skyldighet beträffande uppgifter från bouppteckningsprotokollet, därest inom samma frist detta protokoll för tiden intill den 1 nästförflutna juli var tillgängligt i hovrätten.

Vid inskrivningsreformens genomförande år 1932 ändrades icke reglerna om insändande av renovationer i lagfarts- och inteckningsärenden i vidare mån än förut angivits. Fortfarande kvarstod alltså bestämmelsen i 1875 års förordning, att dylika renovationer skulle insändas å landet av den som hållit ting eller tingsammanträde inom tre månader från tingets avslutande och i stad av rådhusrätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar avlät på föreningens uppdrag den 20 februari 1934 en skrivelse till Kungl. Maj:t rörande ändring i denna bestämmelse. I skrivelsen framhölls att, sedan handläggningen av lagfarts- och inteckningsärenden överflyttats från häradsrätten till inskrivningsdomaren, nya bestämmelser syntes vara erforderliga beträffande tiden för insändande av renoverade exemplar av lagfarts- och inteckningsprotokollen eller av dagboken jämte bilagor till hovrätten. Styrelsen föreslog, att insändandet av dessa renovationer skulle ske halvårsvis, inom tre månader från utgången av varje halvår.

Den på detta sätt väckta frågan upptogs i en inom *justitiedepartementet* i maj 1935 upprättad promemoria angående förenkling av inskrivningsförfarandet i tomträtts- och vattenfallsrättsärenden samt ärenden angående förlagsinteckning och inteckning i fartyg (*Justitiedepartementets promemorior 1935: 3*). Enligt de förslag, som där framlades, skulle handläggningen av nämnda ärenden överflyttas från rätten till inskrivningsdomaren. Å tomtträtts- och vattenfallsrättsärendena skulle inskrivningslagen göras tillämplig och dess bestämmelser i fråga om protokolls- och aktsystem följaktligen gälla. I ärenden angående förlagsinteckning och inteckning i fartyg skulle protokollet åter helt avlysas och ersättas med aktsystem. I promemorian uttalades, att då vidtagande av en dylik omläggning torde böra föranleda upphävande av vad 1875 års förordning innehöller om protokoll över förlagsinteckningar och inteckningar i fartyg, det syntes lämpligt att i sammanhang därmed företaga en sådan revision av förordningens bestämmelser i övrigt, att de komme att motsvara det ändrade sakläge, som inträtt efter inskrivningsreformens genomförande.

Bland de promemorian bilagda lagförslagen fanns ett i enlighet härmed utarbetat förslag till lag om ändrad lydelse av förordningens 1 och 2 §§. Med beaktande av framställningen från häradshövdingföreningens styrelse hade i förslaget intagits en föreskrift, att renovationerna av småprotokollen å landet skulle insändas halvårsvis, inom tre månader från utgången av varje halvår. Renovationsskyldigheten skulle enligt förslaget åvila på landet domaren samt i stad inskrivningsdomaren beträffande de av honom förda protokollen och rådhusrätten i vad anginge de övriga.

I remissyttrande över denna promemoria påpekade *styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar*, att enligt förslaget i de fall, då särskilt sammanträde med häradsrätt för avslutande av lagtima vårting hölles i juli månad, renoverade exemplar av de hos rätten förda förmynderskaps-, äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen från slutsammanträdet komme att insändas först tillsammans med protokollen från hösttinget. Det vore givetvis lämpligare, att de insändes tillsammans med protokollen från vårtingets övriga sammanträden. Rättelse härutinnan kunde vinnas antingen genom att bestämmelserna i fråga om renovation av de protokoll, som alltjämt fördes vid rätten, lämnades orubbade, eller ock medelst en föreskrift, att renovation av dessa protokoll skulle insändas för vårtinget före den 1 oktober och för hösttinget före den 1 påföljande april. Det senare alternativet vore att före-

draga, enär i dylikt fall enahanda regler komme att gälla för rättens och inskrivningsdomarens renovationer.

Svea hovrätt upptog i remissyttrande över promemorian frågan om en allmän revision av stadgandena om insändande av renovationer och framhöll därvid särskilt, att på landet renoeringen borde ske i raskare takt. Efter en erinran om vad hovrätten i detta hänseende tidigare anfört i sitt ovan återgivna utlåtande av år 1933, anförde hovrätten vidare. En större snabbhet i renovationsförfarandet vore av stor betydelse med hänsyn till advokatfiskalens stämpelgranskning. Denna granskning borde uppenbarligen avse att åstadkomma rättelse icke blott där statens skatteintresse blivit lidande utan även där skatt uppburits utan laga skäl eller med för högt belopp. Det kunde icke med fog invändas, att det borde vara den enskildes ensak att själv iakttaga sin rätt. Särskilt då det gällde mindre betydande värden, ombesörjdes alltjämt, särskilt på landsbygden, hithörande rättsärenden i regel av intressenterna själva eller av icke rättsbildade biträden. Hos dem kunde icke påräknas den sakkunskap, som ofta vore av nöden för prövning av stämpelbeläggningsens rättmätighet. Erfarenheten visade, att fall där enskilda blivit lidande icke sällan av advokatfiskalen uppmärksammades så sent, att restitution icke längre kunde vinnas på grund av att den härför stadgade fristen av sex månader från stämpelns erläggande redan utgått. Skälig hänsyn icke minst till de mindre bemedlade skattedragandes intresse syntes därför kräva, att advokatfiskalens stämpelgranskning ägde rum i så god tid, att denna granskning kunde bliva till gagn ej blott för staten utan även för den enskilde. Detta syfte torde kunna uppnås genom en föreskrift, att å landet renovationerna skulle insändas kvartalsvis inom sex veckor efter kvartalets utgång. Genom en sådan ändring skulle även vinnas ökad möjlighet för staten att utbekomma felande stämpelbelopp och en önskvärd skärpning av kontrollen över stämpelförsäljningen.

Vid ärendets fortsatta behandling inom *justitiedepartementet* utarbetades under senare delen av år 1935 en promemoria angående vissa ändringar i bestämmelserna om renovation av småprotokoll. Däri anfördes bland annat följande. En förkortning av tiden för renovationers insändande å landet skulle otvivelaktigt, såsom *Svea hovrätt* anfört, vara ägnad att giva dessa renovationer ett större värde såsom underlag för stämpelgranskning och torde även ur de synpunkter hovrätten i övrigt framhållit få anses önskvärd. En lämplig förkortning av denna frist syntes med hänsyn särskilt till att renoverat exemplar av protokoll och andra handlingar nu merendels erhölles genom duplicering icke heller behöva medföra någon mera avsevärd olägenhet i kansliarbetet. Ifråga om de ärenden, som upptoges av inskrivningsdomaren, vore naturligt och lämpligt att renovationen hänfördes till bestämd kalenderperiod. Vad åter angingen renovation i de ärenden, som domstolen alltjämt hade att handlägga, kunde det måhända synas mera naturligt att bibehålla tinget såsom renovationstermin. I dylikt fall skulle emellertid önskemålet om möjlighet till en snabb stämpelgranskning, vilket gjorde sig gällande främst i avseende å bouppteckningsprotokollet, icke kunna i erforderlig mån tillgodoses.

Oavsett huru därmed förhölle sig, torde ur synpunkten av likformighet, såsom ock styrelsen för häradshövdingföreningen yttrat, vara önskvärt att enahanda regler komme att gälla beträffande domstolens och inskrivningsdomarens renovationer. Vid öfvervägande av dessa synpunkter hade det syntts böra föreslås att, i enlighet med vad Svea hovrätt hemställt, upptaga en föreskrift, att renovationer i samtliga småprotokollsärenden skulle å landet insändas kvartalsvis, inom sex veckor efter kvartalets utgång. Man skulle kunna fråga sig, huruvida i det fall, att tingssammanträde påginge vid kvartalsskifte, renovation för varje rättegångsdag under sammanträdet borde insändas tillsammans med renovationen för det kvartal, vartill rättegångsdagen hörde, eller om renovationen för hela sammanträdet borde samtidigt insändas. En uppdelning av renovationen å olika kvartal kunde måhända vålla vissa praktiska olägenheter, men dessa torde icke vara av sådan väsentlig art att de borde föranleda en undantagsbestämmelse. I anslutning till det föreslagna införandet av kalenderperiod såsom renovationstermin hade ansvaret för renovationernas insändande syntts böra å landet åläggas domaren. I stad torde ansvaret böra åvila rådhusrätten beträffande de ärenden, som handlades vid domstolen, och inskrivningsdomaren i fråga om de av denne upptagna ärendena. Slutligen anmärktes, att den ifrågasatta ändringen av 1875 års förordning torde böra föranleda ett upphävande av 8 § andra stycket i 1918 års lag om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

På grund av vad sålunda anförts uppgjordes inom justitiedepartementet två lagförslag, vilka fogades vid promemorian. Enligt det ena förslaget, som avsåg ändringar i 1 och 2 §§ av 1875 års förordning, skulle samtliga småprotokoll insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav, och i stad av inskrivningsdomaren eller, såvitt anginge de av rätten förda protokollen, av rätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Det andra lagförslaget avsåg upphävande av den i 8 § av 1918 års lag intagna bestämmelsen rörande renovation av småprotokoll från tremansting, som hållits mellan de lagtima tingen.

I remissyttranden över sistnämnda promemoria tillstyrkte *hovrätterna* förslagen i stort sett. *Svea hovrätt* framställde emellertid följande erinringar. Skyldigheten att insända renovationer av småprotokollen åvilade för närvarande den som hållit ting eller tingssammanträde. Enligt förslaget skulle renovationerna insändas av domaren, varmed torde förstås den som vid ifrågavarande tidpunkt upphölle domareämbetet. Denna skyldighet föreläge, oavsett huruvida han hållit de sammanträden, för vilka renovationer skulle insändas. Förslaget löste dock ej frågan, huruvida han även vore ansvarig för renovationernas framställande. Enligt hovrättens mening borde skyldighet i detta avseende åvila den, som hållit ting eller sammanträde. Någon viss tid för fullgörande av denna skyldighet torde ej behöva stadgas; det torde ligga i sakens natur, att, där ting eller sammanträde hållits av annan än domaren, han vore skyldig att i god tid före renovationsfristens utlöpande överlämna renovationerna till denne. Enligt 2 § av den gällande förordningen i

ämnet straffades försumlighet att insända renovationer med dagaböter. Denna form för utkrävande av ansvar måste anses mindre väl förenlig med nu gällande åskådning. Bristerna framstode än tydligare, om, på sätt förslaget torde innebära, renovationsplikten kunde vara fördelad på flera personer, av vilka allenast en skulle kunna drabbas av dagaböter. Hovrätten ansåge det därför lämpligare, om försumlighet att verkställa eller att insända renovation straffades såsom fel eller försummelse i tjänsten i allmänhet. På grund av vad sålunda anmärkts, hemställde hovrätten, att 2 § måtte kompletteras med en bestämmelse om skyldighet att framställa renovationer samt att den nu gällande bestämmelsen om dagaböter ersattes med hänvisning till 25 kap. strafflagen.

I remissyttrande anförde *styrelsen för föreningen Sveriges häradsbödingar* bland annat följande. I promemorian hade gjorts gällande, att en förkortning av tiden för renovationernas insändande ej skulle medföra någon mera avsevärd olägenhet i kansliarbetet, enär renoverat exemplar av protokoll och andra handlingar nu merendels erhöles genom duplicering. Att renoverade exemplar av de köpeavhandlingar och andra kontrakt samt skuldebrev, äktenskapsförord och testamenten, som skulle intagas i protokollen, erhöles genom duplicering, därest kopior ej ingåves av vederbörande sökande, vore riktigt, men ansökningshandlingar eller andra inlagor, som inhäftades i protokollen (företrädesvis i förmynderskapsprotokollet) måste särskilt avskrivas i och för renovationen. Beträffande protokollens text erhöles väl i allmänhet kopia därav i och för renovationen, då protokollen uppsattes av notarierna i domsagan med användande av skrivmaskin. Det torde emellertid ej vara alla notarier, som använda sig av sådan, och i dylika fall måste protokollets text särskilt avskrivas för renovationen. Vidare vore det, då notarierna begagnade sig av skrivmaskin för uppsättande av protokollen, ej alltid lämpligt att samtidigt taga kopior av dessa. Under den första tjänstgöringstiden, innan tillräcklig erfarenhet vunnits, måste nämligen de av notarierna uppsatta protokollen åtskilligt korrigeras, och det krävdes mycken tid för att införa motsvarande ändringar i kopian. Det förekomme således i ej ringa omfattning, att i och för renovationen särskild utskrift av protokoll och handlingar måste göras av de å domsagokanslien anställda icke rättsbildade biträdena, och denna utskrift verkställdes i fråga om första halvåret, som plögade omfatta den drygaste delen av småprotokollen, i allmänhet under sommarmånaderna, då mindre utskrift av dombok förekomme. Den föreslagna ändringen skulle således medföra olägenheter i fråga om kansliarbetet. På grund av det anförda avstyrkte styrelsen förslaget om ändring av tiderna för renovationernas insändande. I varje fall borde, om den ifrågasatta ändringen skulle genomföras, densamma avse endast bouppteckningsprotokollet, enär såsom i promemorian anmärkts det framförda önskemålet om möjlighet till en snabb stämpelgranskning främst gjorde sig gällande i avseende å nämnda protokoll. I promemorian hade upptagits frågan, huruvida, i det fall att tingssammanträde påginge vid kvartalsskifte, renovation för varje rättegångsdag under sammanträdet borde insändas tillsammans

med renovationen för det kvartal, vartill rättegångsdagen hörde, eller om renovationen för hela sammanträdet borde samtidigt insändas. Styrelsen ansåge det senare alternativet bestämt vara att föredraga.

Genom lagar av den 29 maj 1936 utsträcktes inskrivningsreformen till tomträtts- och vattenfallsrättsärenden samt ärenden angående förlagsinteckning och inteckning i fartyg. Samtidigt infördes i 2 § av 1875 års förordning den nu gällande bestämmelsen, att renovationsskyldigheten med avseende å inskrivningsärenden i stad skulle åvila inskrivningsdomaren, medan på landet sagda skyldighet lades på domaren, trots att den övriga befattningen med dessa ärenden även där hade överflyttats på inskrivningsdomaren. Enligt den tidigare lydelsen av nyssnämnda lagrum skulle, som förut angivits, ifrågasvarande renovationer på landet insändas för varje ting inom tre månader från dess avslutande. Genom den här berörda lagändringen tillkom den nuvarande regeln, att insändandet i stället skulle ske för varje halvår inom tre månader efter utgången därav.

Förslag till de nu angivna lagstiftningsåtgärderna framlades i proposition nr 85 till 1936 års riksdag. Föredragande *departementschefen* anförde därvid bland annat (s. 21 f.). Tiden för insändande av renovationer i inskrivningsärenden å landet hade i förslaget blivit bestämd i överensstämmelse med det yrkande, som framställt av styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar. Därvid hade tillika den ändringen synt kunna vidtagas, att ansvaret för insändandet skulle åvila, icke de tjänstemän, som hållit de särskilda inskrivningsdagarna, utan domaren. Beträffande städerna, där i allmänhet en och samma tjänsteman under längre sammanhängande tid fungerade såsom inskrivningsdomare, hade däremot ansvaret för ifrågasvarande renovation ansetts böra läggas å inskrivningsdomaren. Det förslag, som utarbetats inom justitiedepartementet rörande en förkortning av renovationstiden för samtliga småprotokoll å landet, hade enligt de avgivna remissyttrandena visat sig vara föremål för delade meningar. Med hänsyn därtill och då frågan om förkortning av renovationstiden ej torde stå i något nödvändigt samband med de övriga reformförslagen, hade nämnda fråga icke synt böra upptagas i detta sammanhang. Av liknande anledning hade vissa andra av Svea hovrätt berörda spörsmål rörande renovationen ansetts böra anstå till dess frågan om en allmän reform av renovationsbestämmelserna lämpligen kunde komma under omprövning.

Presidenten i Svea hovrätt *Birger Ekeberg* har i skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 28 juli 1941 hemställt om utredning rörande vissa åtgärder till skydd för underrätternas arkiv mot de risker, som äro förknippade med anfall från luften. I skrivelsen har särskilt framhållits möjligheten att bevara fastighetsböckernas innehåll genom fotografering.

I remissyttrandet över denna skrivelse hava *Göta hovrätt* och *hovrätten över Skåne och Blekinge* — under tillstyrkande av den föreslagna utredningen — bland annat förordat, att renovationer av underrättsprotokoll oftare skulle insändas till hovrätterna, varigenom risken för förstörelse av viktigt

arkivmaterial skulle minskas avsevärt. Göta hovrätt har därvid ifrågasatt, om icke renovationer i inskrivningsärenden å landet borde insändas varje kvartal i stället för varje halvår.

Förslag till ändrade bestämmelser.

Renoveringen av vissa protokoll och andra handlingar tjänar flera syften. Dels bilda renovationerna underlag för kontroll, särskilt över uppbörd av arvsskatt, som redovisas genom stämpelbeläggning, dels hämtas vissa statistiska uppgifter från renovationerna och dels kan förekomsten av dessa handlingar på annan ort än den, där originalexemplaren förvaras, förhindra att handlingarnas innehåll går förlorat vid eldsvådor och annan förödelse.

1932 års riksdag anhöll i sin ovan återgivna skrivelse om utredning i syfte att bereda lättnad i avseende å renovationsskyldigheten i inskrivningsärenden. Vad som tidigare förekommit i det lagstiftningsärende, där denna framställning gjordes, ger vid handen, att riksdagen bland annat avsåg att få utrett, huruvida det trygghetskrav, som renoveringen tjänar, kunde tillgodoses i erforderlig grad genom säkerhetsanordningar hos underdomstolarna, särskilt i form av brandsäkra arkiv. Under de senaste åren har emellertid denna fråga kommit i ett nytt läge på grund av de förstörelseriska, som det moderna kriget visat sig medföra. Även sådana arkivlokaler, som bereda säkerhet mot vanliga eldsvådor, lämna sällan ett tillfredsställande skydd mot bombnedslag. Det totala kriget har också i hög grad ökat riskerna för ödeläggelser i alla delar av landet. På grund härav torde det icke vara lämpligt att eftergiva den säkerhet, som renoveringen skänker.

Det nu berörda förhållandet ger i stället anledning att undersöka, i vad mån en ökad trygghet bör skapas genom snabbare renovationsförfarande. Om nämligen renovationerna insändas för kortare tidsperioder och med mindre respittid för varje period bli möjligheterna att bevara handlingarnas innehåll undan förödelse uppenbarligen större. Det synes emellertid knappast lämpligt att av denna orsak genomföra speciella regler om renoveringen under krig eller överhängande krigsfara. I sådana tider blir domstolarnas verksamhet ofta försvårad genom inkallelser till militärtjänst och andra omständigheter, varför en ökning av den återstående personalens arbetsbörda just under dessa förhållanden helst bör undvikas. Däremot synes det påkallat att undersöka, i vad mån överhuvud taget en snabbare renovering kan genomföras utan praktiska olägenheter.

Förutom den ökade säkerheten skulle genom en sådan reform även andra fördelar kunna vinnas. De renoverade handlingarna skulle nämligen fortare bli tillgängliga för kontrollarbetet och för insamlingen av statistiska uppgifter. Däremot har ett snabbare renovationsförfarande icke numera så stor betydelse som tidigare för möjligheten att återfå sådant skattebelopp, som

felaktigt uppburits vid stämpelbeläggning, sedan en treårig besvärstid införts för dylika fall genom 60 § förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt.

Den föregående redogörelsen för gällande rätt visar, att renovationsföreskrifterna, som tillkommit under skilda tider och i olika sammanhang, innehålla mycket växlande tidsbestämmelser för renovationernas insändande. De längsta tidsperioderna finnas i de från 1734 härstammande reglerna i rättegångsbalken om renovering av *domboken*. Såväl för häradsrätt som för rådhusrätt gäller, att dylik renovation skall omfatta ett helt kalenderår, och att handlingarna skola insändas före den 29 september året därefter, d. v. s. inom en tidsfrist på nära nio månader. Dessa regler äro betingade av den gamla metoden att framställa renovationer genom avskrivning för hand, vilket ofta brukade ske under domstolarnas minst arbetstygda tid, nämligen på sommaren. Numera begagnas naturligtvis i regel skrivmaskin. I vissa fall framställas renovationerna genom avskrivning, i andra fall med genomslag vid uppsättandet av konceptprotokollet eller vid utskrivningen av protokollsutdragen. Olika förfaringsätt användas för olika slag av renovationer. För att få närmare kännedom om de tillämpade metoderna hava uppgifter härom inhämtats från hovrätternas advokatfiskaler. Då det gäller *domboken*, där blott en obetydlig del av innehållet renoveras, användes sällan genomslag från konceptprotokollet. I allmänhet framställas renovationerna antingen med avskrivning av själva texten och genomslag av bilagorna eller med genomslag från utskrifterna. Om det senare förfaringsättet användes, föreligga renovationerna färdiga tillsammans med de övriga protokollsutdragen. Uppenbarligen behöver det icke möta några svårigheter att insända dessa föga omfattande renovationer betydligt oftare än som nu sker.

Det har övervägts att föreskriva renovering för varje tingsammansammanträde på landet respektive rådhusrättssession i stad. Översändandet av renovationer skulle då på ett naturligt sätt sammanföras med den övriga expedition av protokollsutdrag, statistik m. m., som äger rum efter varje domstolsammansammanträde. Emellertid skulle så ofta återkommande renoveringar kunna anses medföra onödigt besvär, och detsamma kunde möjligen även bliva fallet, därest *domboken* skulle insändas varje månad. Det synes därför lämpligare att låta renoveringen verkställas kvartalsvis. Den tidsfrist, inom vilken *domboken* efter varje kvartal skall sändas till hovrätten, kan lämpligen fastställas till sex veckor med hänsyn till att detta är den längsta expeditionstiden för *domboksutdrag* enligt § 16 Kungl. förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen.

Om renoveringen, såsom här föreslagits, knytes till viss kalenderperiod, kan det inträffa, att olika dagar av ett sammansammanträde infalla under skilda perioder, i detta fall skilda kvartal. De mål och ärenden, som behandlas på olika rättegångsdagar, hava emellertid i regel icke något samband med varandra, och om det befinnes praktiskt att insända renovationen för hela

sammanträdet tillsammans med övriga protokoll för det tidigare kvartalet, möter detta naturligtvis intet hinder. En obligatorisk förpliktelse att förfara på detta sätt synes dock ej nödvändig. Kvartalsindelningen medför även en annan, likartad konsekvens. Särskilt sammanträde för avslutande av vårting med häradsrätt kan hållas så sent som i juli månad, och renovationerna för detta sammanträde kunna därigenom bli sammanförda med domboken för det följande hösttinget. Någon olägenhet synes emellertid icke uppkomma härav.

Enligt lagen den 26 mars 1915 skall av domboken endast reoveras mål och ärenden angående ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom, servitut, ägoskillnad, delning av jord, jordägares rätt över vattnet å hans grund, dikning eller annan avledning av vatten, arv och testamente. De mål och ärenden, som röra ägoskillnad och delning av jord, behandlas numera av ägodelningsrätt eller annan jorddelningsmyndighet, och de, som angå dikning eller annan avledning av vatten, handläggas av vattendomstol. Dessa mål och ärenden, vilka bli föremål för renovation i annan ordning, böra uppenbarligen ej medtagas i detta sammanhang. Saköreslängden brukar för närvarande ej reoveras, och något behov av sådan renovation finnes icke. De nu gällande reglerna om vilka delar av domboken, som skola reoveras, torde i övrigt icke behöva ändras.

I samband med den föreslagna ändringen av tidsbestämmelserna synes det lämpligt att direkt ange vem som skall vara ansvarig för att domboksrenovationerna insändas i rätt tid. Det torde icke vara påkallat att låta denna ansvarighet bäras av samtliga ledamöter i rätten. I stället bör lämpligen renovationsskyldigheten å landet ankomma på domhavanden och i stad med rådhusrätt på den av rättens ledamöter, som enligt gällande arbetsordning för rådhusrätten har att föra domboken i de mål och ärenden, där renovation skall ske.

I Kungl. Maj:ts brev den 10 juli 1765, varigenom Stockholms rådhusrätt befriades från skyldigheten att reovera sin dombok, angavs såsom skäl härför i främsta rummet, att reoveringen av denna stora dombok skulle medföra ansenlig kostnad för papper och renskrivningsarbete, samt att renovationerna skulle upptaga alltför stor plats i Svea hovrätts arkiv. (Se Lilienbergs lagsamling III: 2 s. 215.) Stockholms rådhusrätt har numera försetts med arkivlokaler, som avse att lämna tillfredsställande skydd icke blott mot eldsvådor utan även mot direkta nedslag av bomber, vilka ej hava alltför stor verkningskraft. Med hänsyn härtill synes det icke nödvändigt att återuppliva den renovationsskyldighet, från vilken rådhusrätten varit befriad under så lång tid. Det åliggande att uppvisa originaldomboken, som infördes genom samma Kungl. brev såsom ersättning för reoveringen, synes icke längre fylla någon praktisk funktion och torde därför böra upphävas.

Enligt lagen den 18 juni 1926 skola *jorddelningsprotokollen* reoveras efter samma regler som gälla i fråga om domboksrenovation. Jorddelningsprotokollen skola alltså, i enlighet med rättegångsbalkens bestämmelser, insändas

årsvis och med en frist om nära nio månader. Tydligt föreligger också här ett starkt behov av snabbare förfarande. Renovationerna från ägodelningsrätt och ägodelningsdomare framställas i allmänhet på samma sätt som domboksrenovationerna. Överlantmätarnas renovationer tillkomma i regel genom ifyllning av tryckta blanketter, ofta med genomslag. Även om renovationerna i jorddelningsmål ej sällan äro ganska omfattande, torde renovationsförfarandet kunna påskyndas utan större praktiska olägenheter. Det synes lämpligt att uppställa samma tidsbestämmelse för jorddelningsprotokollen som för domboken. Renovationerna i jorddelningsmål torde därför böra insändas kvartalsvis och med en frist för insändandet om sex veckor efter varje kvartals utgång.

Enligt 1926 års lag omfattar renovationsskyldigheten ägodelningsrättens protokoll i dess helhet ävensom protokollen i samtliga mål och ärenden, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller, jämlikt 21 kap 43 § tredje stycket jorddelningslagen, av överlantmätare. Sistnämnda lagrum handlar om sådana avstyckningsförrättningar, å vilka överlantmätaren meddelar fastställelse. Stadgandet rörande annan ordförande i ägodelningsrätt än ägodelningsdomare hänför sig till förhållandena före en år 1931 genomförd ändring i lagen om fastighetsbildning i stad. Det fanns då, liksom för närvarande, ägodelningsrätter i städerna, men däremot icke ägodelningsdomare, utan rättens ordförande hade vissa självständiga funktioner. Sedan ägodelningsdomare inrättats i städerna genom nyssnämnda lagändring, har detta förhållande upphört, och stadgandet rörande dylik ordförande bör alltså utgå. Enligt 21 kap. 68 § första stycket jorddelningslagen skall i mål, som röra avstyckning inom städer samt vissa stadsliknande samhällen och områden, länsstyrelsen handhava de funktioner, som eljest ankomma på ägodelningsrätt, ägodelningsdomare eller överlantmätare. Det finns icke någon föreskrift om renovation i dylika mål. De torde emellertid böra behandlas på samma sätt som övriga jorddelningsmål. Hos länsstyrelse föres emellertid ej alltid protokoll, och i sådant fall bör renoveringen avse länsstyrelsens beslut.

Såsom nyss omnämnts, skall enligt nu gällande föreskrifter renoveringen omfatta alla slags mål och ärenden. Det synes icke påkallat att föreslå någon ändring i denna regel.

Renovationsskyldigheten synes böra åvila ägodelningsrättens ordförande, d. v. s. ägodelningsdomaren, beträffande rättens protokoll samt ägodelningsdomaren respektive överlantmätaren beträffande protokollen i de mål och ärenden, som handläggas av dem. Renoveringen av länsstyrelsens protokoll eller beslut synes lämpligen böra ankomma på den tjänsteman, som där är föredragande i jorddelningsmål.

Beträffande *akter i vattenmål* skall enligt vattenlagen tillämpas samma långsamma renovationsförfarande som i fråga om underrätts dombok. En ökad snabbhet är även här önskvärd.

Renovationerna i vattenmål framställas på följande sätt. I varje sådant mål upprättar vattenrättssekreteraren en akt. Därvid samlas dels ett exemplar av de handlingar, som ingivits i målet, dels en avskrift av de protokoll, utslag, kungörelser och andra handlingar i målet, som framställas vid domstolen. Alla handlingar, som ingivas i vattenmål, skola lämnas i flera exemplar, och de domstolshandlingar, som skola ingå i akten, torde alltid skrivas på maskin med genomslagskopior. Samtidigt med att ett exemplar av en handling lägges till originalakten, tages ett annat för att ingå i en renovationsakt. Även den sistnämnda föreligger alltså färdig, då målet är avgjort. Sättet för renovationens framställande lämpar sig alltså väl för ett snabbt renovationsförfarande. Även här torde samma tidsbestämmelser kunna användas, som förordats beträffande dombok och jorddelningsprotokoll. Renoverat exemplar av akterna i de mål, som avgjorts av vattendomstolen under varje kalenderkvartal, böra alltså insändas inom sex veckor efter kvartalets utgång.

Samtliga vattenmål skola för närvarande renoveras. Det synes icke föreligga skäl att föreslå någon begränsning härvidlag.

Skyldigheten att ombesörja renoveringen torde lämpligen böra läggas på vattenrättssekreteraren, som enligt vad förut nämnts har ansvaret för aktbildningen. Från samtliga vattendomstolar skola akterna enligt gällande lag insändas till Svea hovrätt. Detta sammanhänger därmed, att vattenöverdomstolen är knuten till denna hovrätt, och någon ändring i den anförda regeln synes icke påkallad.

I detta sammanhang kan slutligen erinras därom, att renovation av *vattenboken* redan enligt gällande bestämmelser skall verkställas omedelbart efter varje inskrivning.

En särskilt stor betydelse ur säkerhetssynpunkt måste tillmätas renoveringen i inskrivningsärenden. Enligt förordningen den 16 juni 1875 skola *lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen* insändas till hovrätten, å landet för varje halvår inom tre månader efter utgången därav, och i stad för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I de fall, då aktsystem användes, skola enligt lagen den 3 juni 1932 samma regler tillämpas i fråga om *dagboken* över inskrivningsärenden jämte avskrift av de *handlingar*, som ligga till grund för inskrivningsansökningarna.

För land och stad gälla således olika tidsbestämmelser. Det synes icke föreligga något behov att förkorta de för städerna bestämda tiderna, medan det däremot är synnerligen önskvärt att vinna ökad snabbhet i renovationsförfarandet på landet. Gentemot ett tidigare reformförslag i denna riktning beträffande samtliga småprotokoll anförde styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar, att därav kunde uppkomma olägenheter för kansliarbetet på grund av att renovationerna icke alltid kunde erhållas med genomslag vid maskinskrivning. Vissa bilagor till protokollen måste nämligen avskrivas särskilt. Vidare finnes bland de notarier, som satte upp konceptprotokollen, sådana som icke vore kunniga i maskinskrivning, och slutligen måste under notariernas första tjänstgöringstid vidtagas åtskilliga korrigeringar i de

av dem uppsatta konceptprotokollen. Med hänsyn till dessa omständigheter avstyrkte styrelsen det då föreliggande förslaget om förkortning av renovationsstiderna.

Sedan detta utlåtande avgavs, har emellertid behovet av ett snabbare renovationsförfarande blivit avsevärt skärpt till följd av risken för krigsskador. Vidare torde de praktiska olägenheterna av den föreslagna åtgärden ha minskat, allt eftersom verkningarna av inskrivningsreformen ha gjort sig gällande. I åtskilliga domsagor, särskilt de större, har numera aktsystem införts, och där utgöres renovationen alltså av avskrifter av dagboken och de till grund för ansökningarna liggande handlingarna. Då dessa sistnämnda ingivas, skola de vara åtföljda av två till riktigheten styrkta avskrifter, av vilka den ena är avsedd för renovationen. Om avskrifter ej ingivits, ombesörjer inskrivningsdomaren handlingarnas avskrivande före beslutets justering. Vid dagbokens förande tages en kopia genom användande av kopiepenna och kalkerpapper. Hela renovationen föreligger alltså omedelbart färdig, och ett snabbt renovationsförfarande möter därför icke några praktiska svårigheter i dessa fall.

I de domsagor, där protokollsystemet bibehållits, har inskrivningsreformen även medfört avsevärda förenklingar. Inskrivningsdomarens beslut redovisas genom bevis, som tecknas på de ingivna handlingarna, och några protokollutskrifter göras icke. Konceptprotokollen ha därför kunnat förenklas ganska avsevärt, och de behöva icke underkastas samma formella justering som tidigare. Renovationsexemplar torde därför ganska lätt kunna förfärdigas med genomslag vid maskinskrivning, vilket också sker i de flesta fall, även om det ännu förekommer i ganska många domsagor, att renovationerna framställas genom avskrivning av konceptprotokollen. Samma regler som vid aktsystem gälla beträffande avskrifter av de till grund för ansökningarna liggande handlingarna, och de båda avskrifterna användas såsom bilagor vid koncept- och renovationsprotokollen. Färdighet i maskinskrivning torde alltmera anses som en nödvändig förutsättning för notarietjänstgöring på domsagorna. På grund av nu anförda omständigheter torde icke heller i de fall, där protokollsystemet användes, ett hastigare renovationsförfarande behöva möta några praktiska svårigheter av betydelse.

Med hänsyn till den stora vikt, som måste tillmätas säkerhetssynpunkten i fråga om renovationerna i inskrivningsärenden, är ett snabbt förfarande särskilt önskvärt i detta fall. De korta renovationstider, vilka sedan gammalt gällt för rådhusrätterna, torde lämpligen kunna tillämpas på landet. Även där böra sålunda renovationerna i inskrivningsärenden insändas för varje månad och med en frist till utgången av nästföljande månad.

Enligt nu gällande bestämmelser i 1875 års förordning är renovationsskyldigheten i stad lagd på inskrivningsdomaren men å landet på domaren, ehuru även där inskrivningsdomaren eljest har ansvaret för inskrivningsärendena. Av de förut återgivna förarbetena till dessa bestämmelser framgår, att den angivna regeln om renovationsskyldigheten på landet tillkom av den anledningen, att de särskilda inskrivningsdagarna där ofta hållas av olika perso-

ner, som för kortare tid förordnas till inskrivningsdomare. Det torde emellertid i och för sig vara lämpligare, att denna renovationsskyldighet lägges på inskrivningsdomaren. Numera finnas sekreterare i åtskilliga domsagor och de bruka tjänstgöra såsom inskrivningsdomare under sammanlagt ungefär halva året. Även då inskrivningsdomarämbetet uppehålls av notarier på mera tillfälliga förordnanden, synes det icke behöva möta något hinder, att den person, som anförtrots att ensam fatta beslut i inskrivningsärendena, också får i uppdrag att ombesörja expediering av renovationerna. På grund av vad sålunda anförts torde det alltså böra ankomma på den som tjänstgör såsom inskrivningsdomare, då renovationerna senast skola avsändas, att verkställa denna åtgärd, om den ej tidigare vidtagits.

De övriga i 1875 års förordning behandlade småprotokollen utgöras av *förmyndarskaps-, äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen*. Av dessa är det förmyndarskapsprotokollet, som vållar det största arbetet vid renovationernas framställande. Detta protokoll har nämligen i allmänhet betydligt större omfattning än de båda övriga och, såsom styrelsen för häradshövdingföreningen berört, förekomma där särskilt ofta sådana bilagor, som i original kunna inhäftas i konceptprotokollet och måste avskrivas enbart för renovationen. I motsats till vad fallet är beträffande äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen redovisas icke någon stämpelbeläggning vid förmyndarskapsprotokollet, och renoveringen av sistnämnda protokoll torde icke fylla något annat ändamål än att tjäna till framtida säkerhet. Enligt 4 § Kungl. kungörelsen den 10 oktober 1924 med särskilda föreskrifter för domstolarna rörande förmyndarvården åligger det rätten eller domaren att ofördröjligen lämna överförmyndaren meddelande om alla beslut rörande förmyndarskap och godmanskap. Detta sker på så sätt, att protokollsutdrag över samtliga ärenden av dessa slag sändas till vederbörande överförmyndare. Oberoende av renoveringen finnes sålunda förmyndarskapsprotokollet hos annan offentlig myndighet än domstolen. Härtill kommer, att det viktigaste innehållet i förmyndarskapsprotokollet är redovisat icke blott i rättens förmyndarskapsbok utan även i överförmyndarens böcker. Med hänsyn till nu angivna omständigheter synes det icke vara nödvändigt att bibehålla skyldigheten att renovera förmyndarskapsprotokollet.

Enligt 1875 års förordning skola äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen insändas till hovrätten, å landet inom tre månader från avslutandet av varje ting, och i stad för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Liksom beträffande renovationerna i inskrivningsärenden är det också här den för landsbygden gällande tidsbestämmelsen, som behöver ändras. Renovationerna av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen bruka i allmänhet framställas genom avskrivning eller med genomslag från konceptprotokollen. Även i det senare fallet måste den tabellariska uppställningen över ingivna bouppteckningar avskrivas särskilt, medan övriga bilagor i allmänhet kunna kopieras med genomslag. De anmärkningar, som häradshövdingföreningens styrelse framställde mot en föreslagen förkort-

ning av renovationstiderna, gällde även här ifrågavarande protokoll. Eftersom dessa emellertid i regel äro av obetydlig omfattning, torde de praktiska svårigheterna härvidlag icke behöva tillmätas alltför stor betydelse, helst om skyldigheten att renovera förmynderskapsprotokollet bortfaller. Det synes emellertid icke vara nödvändigt att beträffande häradsrätternas äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll uppställa lika korta renovationstider som de, vilka gälla för stadsdomstolarna. I stället torde lämpligen kunna tillämpas samma tidsperioder, som föreslagits i fråga om dombok och jorddelningsprotokoll. Renoveringen bör alltså ske kvartalsvis med en frist för insändandet å sex veckor. En så lång frist är särskilt önskvärd i fråga om bouppteckningsprotokollet. Jämlikt 52 § förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt behöver sådan skatt icke erläggas förrän tre veckor efter beslutet om skattens fastställande, och enligt 62 § samma förordning skall bl. a. dagen för inbetalningen antecknas å brädden av protokollet. Detta kan alltså beräknas vara färdigställt tidigast tre veckor efter sammanträdet.

Ansvar för insändande av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen uppbäres enligt gällande bestämmelser på landet av den som hållit tingssammanträde, vid vilket sådant protokoll förts, och i stad av rådhusrätten. I överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande domboken synes denna renovationsskyldighet böra åvila domhavanden på landet samt i stad den ledamot av rådhusrätten, som enligt arbetsordningen har ansvaret för dessa protokoll i övrigt.

I lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden med tremansnämnd stadgas, att där sådant sammanträde hållits mellan de lagtima tingen, renovationer av nu ifrågavarande protokoll från detta sammanträde skola insändas samtidigt med protokollen för nästföljande lagtima ting. Med den här föreslagna bestämmelsen om renovation för varje kvartal behövs icke någon särskild reglering av renovationerna från dylika tremansting. Stadsgandet torde därför böra upphävas.

I redogörelsen för tidigare utredningar och förslag har omnämnts, att domhavanden ålagts skyldighet att före den 1 augusti varje år avlämna vissa statistiska uppgifter. Dessa skola avse det sammanlagda beloppet av den arvsskatt, som uppburits under närmast föregående budgetår. Anteckningar härom finnas i renovationerna av bouppteckningsprotokollet samt, beträffande arvsskatt för fideikommiss, lagfartsprotokollet eller dagboken över inskrivningsärenden. Med de nya bestämmelser, som här föreslagits, komma dessa renovationer i sin helhet att finnas tillgängliga i hovrätterna senast i mitten av augusti. Detta synes vara tillräckligt för det ändamål, varom här är fråga, och domhavandena torde därför kunna befrias från skyldigheten att lämna ifrågavarande uppgifter.

Renovationerna av *dagbok* jämte *handlingar* i ärenden rörande *förlagsinteckningar* och *inteckningar i fartyg* skola insändas av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Något behov av ändrade bestämmelser synes här icke föreligga.

Beträffande *inteckningar i jordbruksinventarier* gäller, att endast *dagboken* skall reponeras. Enligt Kungl. kungörelsen den 12 juni 1932 skall densamma insändas till hovrätten i huvudskrift eller avskrift inom tre månader efter utgången av varje kalenderår. Denna dagbok är icke inrättad för direkt kopiering utan renovationen framställles genom avskrivning. Antalet ärenden av detta slag är emellertid synnerligen obetydligt — i åtskilliga domsagor torde det gå långa tider utan att något enda ärende förekommer — och en skyndsammare reponering synes därför icke behöva vålla några praktiska olägenheter. Ärendenas ringa antal medför visserligen också, att frågan om ett snabbare renovationsförfarande icke har någon särskilt stor betydelse. Det synes emellertid lämpligt att för dessa renovationer tillämpa samma tidsbestämmelser, som enligt detta förslag skulle gälla såväl beträffande inskrivningsärenden i inskränkt mening som i fråga om övriga speciella slag av inteckningsärenden. Dagboken över inteckningar i jordbruksinventarier bör alltså insändas för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I de fall, då intet sådant ärende förekommit, torde detta förhållande ej behöva redovisas varje månad; det synes vara tillräckligt, att uppgifter härom lämnas för varje år i likhet med vad som hittills skett. Insändande av dagboken i huvudskrift brukar icke förekomma och torde ej heller vara lämpligt. Renovationsskyldigheten åvilar för närvarande inskrivningsdomaren och någon ändring härvidlag synes icke påkallad.

De nu gällande föreskrifterna om renovationsskyldighet äro i regel icke sanktionerade genom särskilda straffbestämmelser. Försummelse i fråga om att insända renovationer kommer då, såsom tidigare angivits, att falla under stadgandena i 25 kap. strafflagen om ansvar för tjänstefel. Underlåtenhet att i rätt tid insända reponerade småprotokoll straffas emellertid enligt 1875 års förordning med ett visst bötesbelopp för varje dag försummelsen fortfar. Denna form av straffansvar kan icke anpassas efter förseelsens beskaffenhet och synes även i övrigt mindre lämplig. Stadgandena härom torde därför bära upphävas tillika med de i samband därmed stående vitesbestämmelserna. De särskilda föreskrifter, som meddelats genom Kungl. brev av åren 1766 och 1777 rörande utmätandet av bötesstraff för ledamöter av rådhusrätt, bära även upphävas. Försummelse i avseende å skyldighet att insända renovationer skola sålunda alltid bedömas efter vanliga regler om ansvar för tjänstemäns eftersättande av sina plikter.

I gällande rätt finnas i stort sett inga bestämmelser om skyldighet att framställa renovationer. En särskild sådan skyldighet måste dock i vissa fall antagas föreligga vid sidan av den som ligger i förpliktelsen att insända renovation till hovrätten. Detta är händelsen t. ex. då ett protokoll, som skall dupliceras i samband med dess uppsättande, föres av annan tjänsteman än den som skall insända renovationen. Att i författningsväg reglera de olika fall, som kunna förekomma, synes emellertid icke erforderligt. Då försummelse ägt rum i avseende å framställandet av en renovation, torde det i regel icke behöva möta några svårigheter att avgöra, vem som skall bära

ansvaret härför. Straff bör även i dylika fall kunna utdömas enligt de allmänna bestämmelserna om ansvar för tjänstefel.

De särskilda bestämmelserna i 1807 års Kungl. förklaring och 1814 års Kungl. brev rörande vikarierande domares befattning med renovationer äro föråldrade och torde lämpligen böra upphävas i samband med de här föreslagna ändringarna i renovationsförfarandet. Nya regler i samma ämne synas icke erforderliga.

Föreskrifter angående renovering torde med hänsyn till sin beskaffenhet kunna utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning. I den mån de nya bestämmelserna icke lämpligen böra infogas i tidigare lagar, böra de därför meddelas i kungörelseform.

I enlighet med de riktlinjer, som angivits i det föregående, hava bifogade författningsutkast upprättats.

Stockholm i justitiedepartementet den 7 februari 1942.

HERMAN ZETTERBERG.

U t k a s t
till
Kungl. Maj:ts kungörelse
angående renovation av underrätts dombok och protokoll i
jorddelningsmål.

Härigenom förordnas som följer:

Från häradsrätt och rådhusrätt, dock ej från Stockholms rådhusrätt, skall till hovrätten insändas renoverat exemplar av domboken, ävensom särskilt syneprotokoll, i mål och ärenden som röra ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom, rätt till servitut, jordägares rätt över vattnet å hans grund, arv eller testamente.

Till hovrätten skall jämväl insändas renoverat exemplar av protokollet i mål och ärenden som handlagts av ägodelningsrätt eller ägodelningsdomare, jämlikt 21 kap. 43 § tredje stycket lagen om delning av jord å landet av överlantmätare eller jämlikt 68 § första stycket samma kapitel av länsstyrelse. Har protokoll ej förts hos länsstyrelse i dylikt mål eller ärende, skall vad nu sagts i stället gälla i fråga om länsstyrelsens beslut.

Insändandet skall ske för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav samt ombesörjas för häradsrätt av domaren, för rådhusrätt av den som har att föra domboken eller protokollet, för ägodelningsrätt och ägodelningsdomare av den sistnämnde, för överlantmätare av denne samt för länsstyrelse av föredraganden i jorddelningsmål.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1942.

U t k a s t

till

L a g**om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas, att 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

2 KAP.**6 §.**

Häradshövding skall riktig dombok hålla, och den själv underskriva; sätte ock sitt, och häradets insegel därhos. Vid slutet foge han förteckning på de böter, som vid tinget fallit, och huru de fördelta äro. I domboken skola ock alla syner i jorda tvister, med domen där å, införda vara.

6 KAP.**5 §.**

Rådstuvurätts dombok skall skrivas under av alla, som i rätten sitta. Vid domboken skall fogas saköreslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphävas lagen den 26 mars 1915 (nr 61) innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av underrätts dombok, lagen den 18 juni 1926 (nr 338) om insändande till hovrätt av ägodelningsrätts protokoll så ock av protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller av överlantmätare, ävensom Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 10 juli 1765 med föreskrift om uppvisande av Stockholms rådstuvurätts domböcker med mera, Kungl. Maj:ts brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och Kungl. Maj:ts brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 angående böter för ledamöter av rådstuvurätt vid försummelse med insändande av domböcker och protokoll, punkt 26 i Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum med mera samt Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 27 april 1814 angående tillförordnade domares skyldighet att avlämna domböcker och protokoll.

De föreskrifter, som gälla före denna lags ikraftträdande angående insändande till hovrätten av underrätts dombok före Mikael's dag året efter dombokens upprättande, skola fortfarande tillämpas beträffande 1941 års dombok; och skall jämväl domboken för tiden från den 1 januari till och med den 30 juni 1942 insändas före Mikael's dag 1942. Vad nu sagts i fråga om underrätts dombok skall äga motsvarande tillämpning beträffande ägodelningsrätts protokoll ävensom protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller, jämlikt 21 kap. 43 § tredje stycket lagen om delning av jord å landet, av överlantmätare.

U t k a s t

till

L a g**om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen.**

Härigenom förordnas, att 11 kap. 73 § vattenlagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

11 KAP.**73 §.**

Vid vattendomstolens — — — allenast anmärkas.

För varje — — — akten omfattar.

Vid akten — — — upptagna adresser.

Vattenrättssekreteraren skall för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav till Svea hovrätt insända renoverat exemplar av akterna i de ansökningsmål, som avgjorts av vattendomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942. Dessförinnan gällande föreskrifter om insändande till Svea hovrätt av ett exemplar av varje års akter i vattenmål före Mikael's dag året därefter skola likväl tillämpas beträffande akterna i de mål, som avgjorts under år 1941; och skall jämväl ett exemplar av akterna i de mål, som avgjorts under tiden från den 1 januari till och med den 30 juni 1942, insändas till Svea hovrätt före Mikael's dag 1942.

¹ Senaste lydelse se 1936: 70.

U t k a s t

till

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 4 § förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden skall upphöra att gälla samt att 2 § samma förordning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

2 §.

Renoverat exemplar av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen skall insändas till hovrätten av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Renoverat exemplar av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skall insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav, och i stad av den, som har att föra nämnda protokoll, för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphäves 8 § andra stycket lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

De föreskrifter, vilka gälla före denna lags ikraftträdande angående insändande till hovrätten av protokoll, som angivas i 1 § ovanstående förordning den 16 juni 1875, samt angående ansvar och vite vid underlåtenhet härutinnan, skola fortfarande tillämpas beträffande protokoll för tiden före lagens ikraftträdande. Vad nu sagts skall, där aktsystem användes i inskrivningsärenden, äga motsvarande tillämpning beträffande dagbok över sådana ärenden jämte handling, som ligger till grund för ansökan om lagfart eller inteckning i fast egendom eller om inskrivning av tomträtt, vattenfallsrätt eller fång till sådan rätt eller ock om inteckning i tomträtt eller vattenfallsrätt. Hålles särskilt tingssammanträde, som avses i lagen den 7 maj 1918, efter avslutandet av vårtinget 1942 men före denna lags ikraftträdande, skola därvid förda äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, vid hittills gällande äventyr, insändas till hovrätten samtidigt med protokollen för vårtinget.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1936: 227.

U t k a s t

till

Kungl. Maj:ts kungörelse

om ändrad lydelse av 12 § kungörelsen den 22 juni 1932 (nr 282) med föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om in-teckning i jordbruksinventarier.

Härigenom förordnas, att 12 § kungörelsen den 22 juni 1932 med föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om in-teckning i jordbruksinventarier skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

12 §.

Det åligger inskrivningsdomaren att för varje månad inom utgången av nästa månad därefter till hovrätten insända avskrift av vad i dagboken blivit infört. Har under en eller flera månader av samma kalenderår icke förevarit något ärende, skall inskrivningsdomaren inom en månad efter årets utgång insända uppgift härom till hovrätten.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1942.

Avskrift av vad i dagboken blivit infört för tiden från den 1 januari till och med den 30 juni 1942 skall av inskrivningsdomaren insändas till hovrätten före den 1 augusti 1942. Har något ärende icke förevarit under sagda tidrymd, skall i stället uppgift härom lämnas.